

**PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA DE INICIACIÓN Á ACTIVIDADE
EMPREDEDORA E EMPRESARIAL.**

4.º DE EDUCACIÓN SECUNDARIA

IES POETA DÍAZ CASTRO

DEPARTAMENTO DE ECONOMIA

CURSO 19-20

Índice

A) INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN

B)CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE.CONCRECIÓN QUE RECOLLA A RELACIÓN DOS ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES DA MATERIA QUE FORMAN PARTE DOS PERFÍS COMPETENCIAIS

C)CONCRECIÓN DOS OBXECTIVOS PARA O CURSO

D)CONCRECIÓN PARA CADA ESTÁNDAR DE APRENDIZAXE AVALIABLE DE

E)CONCRECIÓNS METODOLÓXICAS QUE REQUIRE A MATERIA

F) MATERIAIS E RECURSOS DIDACTICOS QUE SE VAN A UTILIZAR

G)CRITERIOS SOBRE CALIFICACION DO ALUMNADO

H)INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR O PROCESO DO ENSINO E A PRÁCTICA DOCENTE

I)ORGANIZACION DAS ACTIVIDADES DE SEGUIMIENTO, RECUPERACION E AVALIACION DAS MATERIAS PENDENTES

J)ORGANIZACIÓN DOS PROCEDIMENTOS QUE LLE PERMITAN AO ALUMNADO ACREDITAR OS COÑECEMENTOS NECESARIOS EN DETERMINADAS MATERIAS, NO CASO DO BACHARELATO

K)DESEÑO DA AVALIACIÓN INICIAL E MEDIDAS INDIVIDUAIS OU COLECTIVAS QUE SE POIDAN ADOPTAR COMO CONSECUENCIA DOS SEUS RESULTADOS

L)MEDIDAS DE ATENCIÓN A DIVERSIDADE

M)CONCRECIÓN DOS ELEMENTOS TRANSVERSAIS QUE SE TRABALLARÁN NO CURSO

N)ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES PROGRAMADAS POR CADA DEPARTAMENTO DIDÁCTICO

Ñ)MECANISMOS DE REVISIÓN, AVALIACIÓN E MODIFICACIÓN DAS PROGRAMACIONES DIDACTICAS EN RELACIÓN COS RESULTADOS ACADÉMICOS E PROCESOS DE MELLORA

PROGRAMACION DIDÁCTICA DE AULA

A) INTRODUCCION E CONTEXTUALIZACIÓN

Estamos nun Instituto de Secundaria que imparte:

1) Catro lineas de ESO ofertando en 4º as dúas opcións:

-Ensinanzas académicas nas que se oferta **Economía**

-Ensinanzas aplicadas nas que se oferta **Iniciación a Actividad Emprendedora e Empresarial**

-En 2º da ESO ofertase **Educación Financiera** de libre configuración autonómica

2) Bacharelato con seis grupos en 1º nos que se oferta Economía como troncal de opción. En 2º, tamén seis grupos, ofertase **Economía da Empresa** como troncal de opción e **Fundamentos de Administración e Xestión** como específica de opción

Tanto a Economía de 1º BAC como a Economía da Empresa de 2º de BAC ofertanse como específicas si non foron elegidas como troncais

B) CONTRIBUCION AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE. CONCRECIÓN QUE RECOLLA A RELACIÓN DOS ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES DA MATERIA QUE FORMAN PARTE DOS PERFÍS COMPETENCIAIS

Figuran detalladas na programación de aula

C) CONCRECIÓN, DE SER O CASO, DOS OBXECTIVOS PARA O CURSO

Figuran detallados na programación de aula

D) CONCRECIÓN PARA CADA ESTÁNDAR DE APRENDIZAXE AVALIABLE DE:

1º TEMPORALIZACIÓN:

Figuran detalladas na programación de aula

2º GRADO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN PARA SUPERAR A MATERIA:

Todos os estándares teñen o mesmo grao mínimo de consecución (50%)

3º PROCEDIMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN:

-A asistencia a clase sempre que o alumno non perda o dereito a avaliación continúa

-O traballo diario de atención en clase, actividades, cumprimentación de fichas....

-Exames de cada tema

-Proxecto en grupos de dous alumnos ou individuais dependendo do número de alumnos, ordenadores, e criterio do profesor

-Exposición do proxecto

-Valoración das actitudes, respecto, tolerancia, colaboración, cumprimento das normas etc

-Preguntas sobre o libro de lectura no seu caso

E) CONCRECIÓNS METODOLÓXICAS QUE REQUIRE A MATERIA

1. Aspectos xerais

- Partir da competencia inicial do alumnado
- Ter en conta a diversidade: respectar os ritmos e estilos de aprendizaxe
- Potenciar as metodoloxía activas:
- Combinar traballo individual e cooperativo
- Aprendizaxe por proxectos
- Enfoque orientado á realización de tarefas e resolución de problemas
- Uso habitual das TIC
- Papel facilitador do profesor/a

2. Estratexias metodolóxica

- Figuran detalladas en cada unha das unidades didácticas

F) MATERIAIS E RECURSOS DIDACTICOS QUE SE VAN A UTILIZAR:

-Libro de texto

-Apuntes elaborados pola profesora para ampliar, aclarar algún tema

-Prensa e revistas con temas de actualidade

- Paxinas web
- Aula virtual na que terán a súa disposición as presentacións, enlaces a pax web, exercicios..
- Presentacións elaboradas polo profesor/a
- Pizarra dixital

G) CRITERIOS DE CUALIFICACION DO ALUMNADO

A cualificación farase atendendo aos seguintes criterios:

- Farase unha proba escrita por cada unidade didáctica. A nota media destas probas suporá o 40% da nota da avaliación
- Na dita cualificación terá un peso do 10% a observación do traballo diario na aula: atención ás explicacións, resolución de exercicios, busca de información, participación no traballo, grao de interese na realización do proxecto, etc.
- A exposición oral e escrita do proxecto suporá o 50% restante.

O proxecto realizarase individual ou en grupo de dous alumnos que deberan participar a partes iguais. No caso de non participar a nota será diferenciada para cada un deles.

Tanto as faltas de asistencia non xustificadas coma as de comportamento restarán da nota un 0,25, como mínimo, ata un máximo de 2 puntos.

Recuperación durante o curso:

Despois de cada proba escrita farase unha recuperación para os alumnos que non a superaran. Neste caso a nota máxima que poden acadar será un seis (6)

Avaliación ordinaria:

Para aprobar a materia o alumnado deberá superar as probas escritas e o proxecto.

A nota da avaliación ordinaria de xuño será a media aritmética de cada unha das avaliacións sempre que as tres estivesen superadas.

En caso contrario o alumnado poderá realizar unha proba de recuperación das probas escritas non superadas e entregar e expoñer as partes do proxecto non superadas.

Probas extraordinarias:

En Setembro farase unha proba escrita de toda a materia e, de ser o caso, presentar o proxecto (se este non fora superado en xuño).

A cualificación será a media aritmética da cualificación das dúas partes, se fora o caso.

NORMAS DE REALIZACIÓN DAS PRÓBAS/EXAMES:

A realización das probas e exames responderá aos seguintes criterios:

- O alumnado acudirá aos exames coa melena recollida, se fora o caso.
- Non poderá presentarse con ningún elemento que impida a visibilidade das orellas a efectos de que o profesor poida ver si están utilizando algún sistema para copiar.
- Tampouco se permitirá o uso doutros aparellos como reloxos, calculadoras, móbiles e calquera outro dispositivo que poida servir para copiar.
- No caso de que o profesor/a observara que algún alumno/a fai uso dalgún sistema para copiar nunha proba ou exame suporá o suspenso automático no dito exame e non se lle realizará o exame de recuperación previsto nesta programación aínda que manterá o dereito á avaliación final.

H)INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR O PROCESO DO ENSINO E A PRÁCTICA DOCENTE

1.- Avaliación da proceso de ensino e de práctica docente	Escala			
(Indicadores de logro)				
Proceso de ensino:	1	2	3	4
1.- O nivel de dificultade foi adecuado ás características do alumnado?				
2.- Conseguiuse crear un conflito cognitivo que favoreza a aprendizaxe?				
3.- Conseguiuse motivar para conseguir a súa actividade intelectual e física?				
4.- Conseguiuse a participación activa de todo o alumnado?				
5.- Contouse co apoio e implicación das familias no traballo do alumnado?				

6.- Mantívose un contacto periódico coa familia por parte do profesorado?				
7.- Tomouse algunha medida curricular para atender al alumnado con NEAE?				
8- Tomouse algunha medida organizativa para atender al alumnado con NEAE?				
9.- Atendeuse adecuadamente á diversidade do alumnado?				
10.- Usáronse distintos instrumentos de avaliación?				
11.- Dáse un peso real á observación do traballo na aula?				
12.- Valorouse adecuadamente o traballo colaborativo do alumnado dentro do grupo?				

Práctica docente:	1	2	3	4
1.- Como norma xeral fanse explicacións xerais para todo o alumnado				
2.- Ofrécese a cada alumno/a as explicacións individualizadas que precisa?				
3.- Elabóranse actividades de distinta dificultade atendendo á diversidade				
4.- Elabóranse probas de avaliación de distinta dificultade para os alumnos con NEAE?				
5.- Utilízanse distintas estratexias metodolóxicas en función dos temas a tratar?				
6.- Intercálase o traballo individual e en equipo?				
7.- Poténcianse estratexias de animación á lectura e de comprensión e expresión oral?				

8.- Incorporáanse as TIC aos procesos de ensino - aprendizaxe				
9.- Préstase atención aos temas transversais vinculados a cada estándar?				
10.- Ofrécese ao alumnado de forma inmediata os resultados das probas/exames,etc?				
11.- Coméntase co alumnado os fallos máis significativos das probas /exames, etc?				
12.- Dáselle ao alumnado a posibilidade de visualizar e comentar os seus fallos?				
13.- Cal é o grao de implicación nas funcións de titoría e orientación do profesorado?				
14.- Realizáronse as ACS propostas e aprobadas?				
15.- As medidas de apoio, reforzo, etc establécense vinculadas aos estándares				
16.- Avalíase a eficacia dos programas de apoio, reforzo, recuperación, ampliación,.. ?				

I)ORGANIZACION DAS ACTIVIDADES DE SEGUIMIENTO, RECUPERACION E AVALIACION DAS MATERIAS PENDENTES

Non procede, esta materia so se cursa em 4º da ESO

J)ORGANIZACION DOS PROCEDEMENTOS QUE LLE PERMITAN AO ALUMNADO ACREDITAR OS COÑECEMENTOS NECESARIOS EN DETERMINADAS MATERIAS, NO CASO DO BACHARELATO

Non procede, esta materia so se cursa em 4º da ESO

K)DESEÑO DA AVALIACIÓN INICIAL E MEDIDAS INDIVIDUAIS OU COLECTIVAS QUE SE POIDAN ADOPTAR COMO CONSECUENCIA DOS SEUS RESULTADOS

Farase unha proba tipo test para detectar os coñecementos previos do alumnado sobre a materia. Só se pretende coñecer o punto de partida para adaptarse ao nivel do alumnado. Non terá consecuencia algunha para o alumnado nos resultados da avaliación

L) MEDIDAS DE ATENCIÓN A DIVERSIDADE

Para os alumnos con dificultade o profesor propoñerá actividades máis sinxelas

E para os alumnos con máis dotación o profesor propoñerá actividades complementarias máis difíciles

M) CONCRECIÓN DOS ELEMENTOS TRANSVERSAIS QUE SE TRABALLARÁN NO CURSO

Figuran na programación de aula

N) ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES PROGRAMADAS POR CADA DEPARTAMENTO DIDACTICO

Visita a CEI-NODUS, así como, calquera actividade, concurso etc que se oferte durante o curso

Ñ) MECANISMOS DE REVISIÓN, AVALIACIÓN E MODIFICACIÓN DAS PROGRAMACIONES DIDACTICAS EN RELACIÓN COS RESULTADOS ACADÉMICOS E PROCESOS DE MELLORA

2.- Mecanismo avaliación e modificación de programación didáctica	Escala			
(Indicadores de logro)	1	2	3	4
1.- Diseñáronse unidades didácticas ou temas a partir dos elementos do currículo?				
2.- Secuenciáronse e temporalizáronse as unidades didácticas/temas/proxectos?				
3.- O desenvolvemento da programación respondeu á secunciación e temporalización?				
4.- Engadiuse algún contido non previsto á programación?				

5.- Foi necesario eliminar algún aspecto da programación prevista?				
6.- Secuenciáronse os estándares para cada unha das unidades/temas				
7.- Fixouse un grao mínimo de consecución de cada estándar para superar a materia?				
8.- Asignouse a cada estándar o peso correspondente na cualificación ?				
9.- Vinculouse cada estándar a un/varios instrumentos para a súa avaliación?				
10.- Asociouse con cada estándar os temas transversais a desenvolver?				
11.- Fixouse a estratexia metodolóxica común para todo o departamento?				
12.- Estableceuse a secuencia habitual de traballo na aula?				
13.- Son adecuados os materiais didácticos utilizados?				
14.- O libro de texto é adecuado, atractivo e de fácil manipulación para o alumnado?				
15.- Deseñouse un plan de avaliación inicial fixando as consecuencias da mesma?				
16.- Elaborouse unha proba de avaliación inicial a partir dos estándares?				
17.- Fixouse para o bacharelato un procedementos de acreditación de coñecementos previos?				
18.- Establecéronse pautas xerais para a avaliación continua: probas, exames, etc.				
19.- Establecéronse criterios para a recuperación dun exame e dunha avaliación				
20.- Fixáronse criterios para a avaliación final?				
21.- Establecéronse criterios para a avaliación extraordinaria?				

22- Establecéronse criterios para o seguimento de materias pendentes?				
23.- Fixáronse criterios para a avaliación desas materias pendentes?				
24.- Elaboráronse os exames tendo en conta o valor de cada estándar?				
25.- Definíronse programas de apoio, recuperación, etc. vinculados aos estándares?				
26.- Leváronse a cabo as medidas específicas de atención ao alumnado con NEE?				
27.- Leváronse a cabo as actividades complementarias e extraescolares previstas?				
28.- Informouse ás familias sobre criterios de avaliación, estándares e instrumentos?				
29.- Informouse ás familias sobre os criterios de promoción? (Artº 21º, 5 do D.86/15)				
30.- Seguiuse e revisouse a programación ao longo do curso				
31.- Contribuíuse desde a materia ao plan de lectura do centro?				
32.- Usáronse as TIC no desenvolvemento da materia?				

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA DE AULA

As competencias educativas do currículo

- Competencias sociais e cívicas (CSC).

- Competencia dixital (CD)
- Comunicación lingüística (CL)
- Aprender a aprender (AA)
- Sentido de iniciativa e espírito emprendedor (IE).
- Conciencia e expresións culturais (CEC).

UNIDADE 1. O itinerario formativo e profesional

OBXECTIVOS CURRICULARES

- a) Asumir responsablemente os seus deberes, coñecer e exercer os seus dereitos no respecto aos demais, practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre as persoas e grupos, exercitarse no diálogo afianzando os dereitos humanos e a igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes, como valores comúns dunha sociedade plural e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.
- b) Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo como condición necesaria para unha realización eficaz das tarefas da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.
- e) Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información para, con sentido crítico, adquirir novos coñecementos. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.
- g) Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza en si mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.
- h) Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua castelá e, si houbela, na lingua cooficial da Comunidade Autónoma, textos e mensaxes complexas, e iniciarse no coñecemento, a lectura e o estudo da literatura.

PUNTO DE PARTIDA DA UNIDADE

Enfoque da unidade. Nesta unidade os alumnos coñecerán os itinerarios formativo e profesional e como elixir cada un deles en función dos seus gustos. Identificarán as súas propias calidades persoais, actitudes e aspiracións e a formación que necesitarán para alcanzar as súas metas profesionais. Organizarán información para elixir un itinerario. Deseñarán proxectos de carreira profesional e valorarán a opción do autoemprego. Aproximaranse ao mercado laboral e ao proceso de procura de emprego. Como proxecto final recompilarán a información que obtiveron ao longo da unidade para sacar conclusións sobre as súas calidades persoais, actitudes e aspiracións. Finalmente, analizarán unha empresa en Internet.

- **O que os alumnos xa coñecen.** Os alumnos coñecen as súas propias capacidades para realizar traballos sinxelos e para planificar e realizar traballos en grupo. Diferencian entre sector laboral e profesión. Os alumnos saben buscar información a través de Internet.
- **Previsión de dificultades.** É posible que os alumnos atopen algunha dificultade ao responder a cuestións relacionadas coa súa personalidade. Poderían atopar dificultade á hora de aplicar a relación entre personalidade e vocación. Previr para que fagan unha interpretación correcta sobre si mesmos é importante para poder realizar correctamente as actividades propostas.

CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES 4.º ESO	CONTIDOS DA UNIDADE	
<p>BLOQUE 1. AUTONOMÍA PERSOAL, LIDERADO E INNOVACIÓN</p> <ul style="list-style-type: none"> • Toma de decisións para a resolución de problemas; responsabilidade e consecuencias. • Autonomía e autoconocimiento. A iniciativa emprendedora e o empresario na sociedade. • Intereses, aptitudes e motivacións persoais para a carreira profesional. • Itinerarios formativos e carreiras profesionais. Proceso de procura de emprego en empresas do sector. O autoemprego. O proceso de toma de decisións sobre o itinerario persoal. 	<ul style="list-style-type: none"> • O autoconocimiento. • O itinerario formativo. • O itinerario profesional. • A elección dun itinerario. • O mercado laboral. • Identificación das calidades persoais, actitudes, aspiracións e formación propias das persoas emprendedoras. • Identificación do itinerario formativo, necesario para adquirir determinadas competencias. • Identificación do itinerario profesional, necesario para adquirir determinadas competencias para o emprego. • Recoñecemento do perfil específico dun posto de traballo. • Organización da información necesaria para elixir un itinerario. • Deseño dun proxecto de carreira profesional valorando a opción do autoemprego. • Aproximación ao proceso de procura de emprego. • Recoñecemento do autoemprego como alternativa ao proceso de procura de traballo. • Análise dunha empresa en Internet. 	<p>B1-1. Describir as calidades persoais e destrezas asociadas á iniciativa emprendedora, analizando os requirimentos dos distintos postos de traballo e actividades empresariais.</p> <p>B1-2. Tomar decisións sobre o itinerario vital propio, comprendendo as posibilidades de emprego, autoemprego e carreira profesional en relación coas habilidades persoais e as alternativas de formación e aprendizaxe ao longo da vida.</p>

BLOQUE 1. AUTONOMÍA PERSOAL, LIDERADO E INNOVACIÓN

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	INDICADORES DE LOGRO	ACTIVIDADES	COMPETENCIAS
B1-1. Describir as calidades persoais e destrezas asociadas á iniciativa emprendedora analizando os requirimentos dos distintos postos de traballo e actividades empresariais.	B1-1.1. Identifica as calidades persoais, actitudes, aspiracións e formación propias das persoas con iniciativa emprendedora, describindo a actividade dos empresarios e o seu rol na xeración de traballo e benestar social.	<ul style="list-style-type: none"> Identifica as súas propias fortalezas e debilidades e relaciónaas con aquilo ao que se quere dedicar nun futuro. Realiza unha análise da súa personalidade, comportamento, habilidades, aspiracións, logros e metas. Establece a relación entre personalidade e vocación a partir do modelo de Holland. 	Páx. 7. Act. 1 Páx. 16. Act. 2 Páx. 17. Acts. 3 e 5 Páx. 18. Proxecto	CL CD AA SC IE
	B1-1.2. Investiga con medios telemáticos as diferentes áreas de actividade profesional da contorna, os tipos de empresa que as desenvolven e os diferentes postos de traballo en cada unha delas razoando os requirimentos para o desempeño profesional en cada un deles.	<ul style="list-style-type: none"> Recoñece a importancia de coñecer unha profesión que gusta. Identifica os sectores laborais e as profesións asociadas a el. Utiliza Internet no proceso de procura de emprego. 	Páx. 11. Act. 2 Páx. 12. Act. 3 Páx. 16. Act. 2 Páx. 17. Act. 4 Páx. 19. Aquí e agora	
B1-2. Tomar decisións sobre o itinerario vital propio comprendendo as posibilidades de emprego, autoemprego e carreira profesional en relación coas habilidades persoais e as alternativas de formación e aprendizaxe ao longo da vida.	B1-2.1. Deseña un proxecto de carreira profesional propia relacionando as posibilidades da contorna coas calidades e aspiracións persoais, valorando a opción do autoemprego e a necesidade de formación ao longo da vida.	<ul style="list-style-type: none"> Identifica as alternativas para elixir un itinerario académico e profesional ao terminar a ESO. Recoñece un itinerario académico e profesional. 	Páx. 13. Act. 4 Páx. 16. Act. 1	SC IE

OUTROS ELEMENTOS DA PROGRAMACIÓN

ORIENTACIÓN METODOLÓGICAS	MODELOS METODOLÓGICOS	PRINCIPIOS METODOLÓGICOS	AGRUPAMIENTO
	<p>Modelo discursivo/expositivo.</p> <p>Aprendizaxe cooperativa.</p> <p>Traballo por tarefas.</p> <p>Traballo por proxectos.</p> <p>Outros.</p>	<p>Actividade e experimentación.</p> <p>Participación.</p> <p>Motivación.</p> <p>Personalización.</p> <p>Significatividad.</p> <p>Funcionalidade.</p>	<p>Tarefas individuais.</p> <p>Agrupamiento flexible.</p>

RECURSOS PARA A AVALIACIÓN	PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN	INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN	SISTEMA DE CUALIFICACIÓN
	<p>Observación directa do traballo diario.</p> <p>Análise e valoración de tarefas especialmente creadas para a avaliación.</p> <p>Valoración cuantitativa do avance individual (cualificacións).</p> <p>Valoración cualitativa do avance individual (anotacións e puntualizacións).</p> <p>Valoración cuantitativa do avance colectivo.</p> <p>Valoración cualitativa do avance colectivo.</p> <p>Outros.</p>	<p>Observación directa.</p> <p>Avaliación de contidos, probas correspondentes á unidade.</p> <p>Outros documentos gráficos ou textuais.</p> <p>Debates e intervencións.</p> <p>Proxectos persoais ou grupales.</p> <p>Representacións e dramatizacións.</p> <p>Elaboracións multimedia.</p> <p>Outros.</p>	<p>Cualificación cuantitativa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nas probas de avaliación de contidos. Con un valor 50% • Observación directa: Traballo en grupo Traballo individual Presentación dos traballos Exposicións e debates <p>Con un valor 50% (VER APARTADO G PROGRAMACION)</p>

**CONTIDOS
TRANSVERSAIS**

Comprensión lectora. *A empresa en Internet é... Infojobs* (páxina 19).

Expresión oral e escrita. Argumentar as razóns polas que é importante coñecer en que consiste e como funciona unha profesión que che gusta (páxina 11). Facer unha pequena análise comparando a información de dúas ofertas de emprego (páxina 18).

Comunicación audiovisual. Proceso de reflexión sobre as túas expectativas futuras (páxina 7); táboa dos tipos de personalidade (páxina 8); opcións ao terminar a ESO (páxina 9); competencias para o emprego, Ministerio de Educación, Cultura e Deporte (páxina 10); o perfil específico dun posto de traballo (páxina 11); táboa das ocupacións (páxina 12); fases do proceso de elección dun itinerario académico e profesional (páxina 13); proceso de autoanálisis para a procura de emprego (páxina 15); iniciación á actividade emprendedora e empresarial (páxina 15); O nove presuposicións sobre o emprendimento (páxina 8); Táboas explicativas: Xestión do tempo (páxina 12), As metas SMART (páxina 15).

O tratamento das tecnoloxías da información e da comunicación. Procura de información sobre un sector e as profesións que se asocian a este (páxina 12). Procura de información sobre algunha alternativa concreta para elixir un itinerario académico e profesional ao terminar a ESO (páxina 13). Procura en Internet dalgunha ocupación e a súa información relacionada (páxina 17).

Emprendimento. Coñecer que se pode facer si o que gusta é o comercio e a venda (páxina 11). Recoller información sobre dúas profesións e sobre as súas tarefas e funcións (páxina 12). Autoevaluarse (páxina 17). Recompilar a información da unidade para sacar conclusións (páxina 18). Facer unha pequena análise comparando a información de dúas ofertas de emprego (páxina 18). Analizar o tipo de personalidade e de habilidades emprendedoras do fundador de Infojobs (páxina 18).

Valores persoais. Quen es ti (páxinas 7 e 8); como che comportas (páxina 9); en que che consideras máis competente (10); cales son as túas aspiracións, logros e metas (páxina 14).

UNIDADE 2. As relacións laborais

Obxectivos curriculares da Educación Secundaria

- a. Asumir responsablemente os seus deberes, coñecer e exercer os seus dereitos no respecto aos demais, practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre as persoas e grupos, exercitarse no diálogo afianzando os dereitos humanos e a igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes, como valores comúns dunha sociedade plural e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.
- b. Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo como condición necesaria para unha realización eficaz das tarefas da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.
- c. Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar a discriminación das persoas por razón de sexo ou por calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, así como calquera manifestación de violencia contra a muller.
- d. Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións cos demais, así como rexeitar a violencia, os prexuizos de calquera tipo, os comportamentos sexistas e resolver pacificamente os conflitos.
- e. Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información para, con sentido crítico, adquirir novos coñecementos. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.
- g. Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza en si mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.
- k. Coñecer e aceptar o funcionamento do propio corpo e o dos outros, respectar as diferenzas, afianzar os hábitos de coidado e saúde corporais e incorporar a educación física e a práctica do deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social. Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar críticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o consumo, o coidado dos seres vivos e o medio ambiente, contribuíndo á súa conservación e mellora.

PUNTO DE PARTIDA DA UNIDADE

- **Enfoque da unidade.** Nesta unidade, os alumnos traballarán sobre o concepto das relacións laborais. Traballarán sobre os contidos referentes ao dereito do traballo, o contrato de traballo, a Seguridade Social e o desemprego, así como os riscos laborais. Estes contidos e a súa aplicación desenvolveranse conxuntamente, para lograr un saber máis profundo. Así pois, identificarán a norma básica e as institucións que relacionan a empresas e traballadores. Distinguirán dereitos e obrigacións que derivan do traballo e dos contratos laborais. Describirán as bases da Seguridade Social. Por último, identificarán riscos laborais xerais e medidas de prevención.
- **O que os alumnos xa coñecen.** Lvos alumnos coñecen os itinerarios formativo e profesional e como elixir cada un deles en función dos seus gustos. Identificaron as súas propias calidades persoais, actitudes e aspiracións e a formación que necesitarán para alcanzar as súas metas profesionais. Recoñecen o itinerario formativo necesario para adquirir determinadas competencias e o itinerario profesional necesario para adquirir determinadas competencias para o emprego. Organizaron a información para elixir un itinerario. Deseñaron proxectos de carreira profesional e valorado a opción do autoemprego. Aproximáronse ao mercado laboral e ao proceso de procura de emprego. Como proxecto final, recompilaron a información que obtiveron ao longo da unidade para sacar conclusións sobre as súas calidades persoais, actitudes e aspiracións. Finalmente, analizaron unha empresa en Internet.
- **Previsión de dificultades.** É posible que existan dificultades á hora de realizar os cuestionarios que se expoñen en Pásaos á acción e á hora de extraer as súas conclusións no apartado dedicado ao Proxecto.

CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES 4.º ESO	CONTIDOS DA UNIDADE	
<p>BLOQUE 1. AUTONOMÍA PERSOAL, LIDERADO E INNOVACIÓN</p> <ul style="list-style-type: none"> Os dereitos e deberes do traballador. O dereito do traballo. Dereitos e deberes derivados da relación laboral. O contrato de traballo e a negociación colectiva. Seguridade Social. Sistema de protección. Emprego e Desemprego. Protección do traballador e beneficios sociais. Os riscos laborais. Normas. Planificación da protección na empresa. 	<ul style="list-style-type: none"> O Dereito do traballo. O traballo. Dereitos e deberes básicos do traballador. O contrato de traballo. Características básicas. Modalidades de contratos de traballo. A Seguridade Social e o desemprego. As prestacións sociais. O desemprego. Os riscos laborais. Dereitos e deberes básicos fronte aos riscos laborais. Riscos xerais. Factores de risco. Caídas, golpes e atrapamientos. Risco eléctrico. Máquinas e ferramentas. Riscos psicosociais. Medidas preventivas básicas fronte a riscos psicosociais. Síntomas de intoxicación. A actitude postural. Trastornos músculo-esqueléticos por posturas inadecuadas. Identificación das características da relación laboral. Cofecemento do obxecto e causa dun contrato: o consentimento. Interpretación dun contrato de traballo. Distinción do tipo de contrato adecuado. Cálculo do tempo de cobro do desemprego. Localización do número da Seguridade Social no cartón sanitario. Preparación corporal e normas a seguir á hora de 	<p>B1-3. Actuar como un futuro traballador responsable coñecendo os seus dereitos e deberes como tal, valorando a acción do Estado e da Seguridade Social na protección da persoa empregada así como comprendendo a necesidade de protección dos riscos laborais.</p>

	<p>estudar.</p> <ul style="list-style-type: none">• Realización dun breve cuestionario para ser consciente do nivel de tensión que ten unha persoa.• Motivación por manter unha postura e actitudes sase correctas á hora de estudar.• Valoración do papel da Seguridade Social respectos dos traballadores e empresarial.• Curiosidade por coñecer os distintos tipos de contrato de traballo.	
--	--	--

BLOQUE 1. Autonomía persoal, liderado e innovación

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	INDICADORES DE LOGRO	ACTIVIDADES	COMPETENCIAS
<p>B1-3. Actuar como un futuro traballador responsable coñecendo os seus dereitos e deberes como tal, valorando a acción do Estado e da Seguridade Social na protección da persoa empregada así como comprendendo a necesidade de protección dos riscos laborais.</p>	<p>B1-3.1. Identifica as normas e institucións que interveñen nas relacións entre persoas traballadoras e acodes empresarias relacionándoas co funcionamento do mercado de traballo.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Recoñece as normas e institucións que interveñen na relación traballador-empresario e relacións co funcionamento do mercado de traballo. 	<p>Páx. 20. Facémonos preguntas</p> <p>Páx. 21. Act. 1</p> <p>Páx. 24. Acts. 2 e 3</p> <p>Páx. 26. Act. 4</p> <p>Páx. 34. Acts. 1 e 2</p>	<p>SC</p> <p>IE</p>
	<p>B1-3.2. Distingue os dereitos e obrigacións que se derivan das relacións laborais comprobándoos en contratos de traballo e documentos de negociación colectiva.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Realiza a distinción entre dereitos e obrigacións derivados das relacións laborais. Aplica este coñecemento en supostos prácticos. 	<p>Páx. 22. Cadro informativo</p> <p>Páx. 27. Cadros informativos</p> <p>Páx. 34. Acts. 1, 2 e 3</p> <p>Páx. 35. Act. 4</p>	<p>SC</p> <p>IE</p>
	<p>B1-3.3. Describe as bases do sistema da Seguridade Social, así como as obrigacións de persoas traballadoras e acodes empresarias dentro deste, valorando a súa acción protectora ante as distintas continxencias cubertas e describindo as prestacións mediante procuras nas webs institucionais.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Explica as bases do sistema da Seguridade Social e as obrigacións dos traballadores e empresarios. Valora a acción protectora da Seguridade Social e busca información a través de diversas fontes para describir as prestacións que ofrece. 	<p>Páx. 28. Acts. 5, 6 e 7</p> <p>Páx. 29. Cadro informativo</p> <p>Páx. 34. Acts. 1 e 2</p>	<p>CL</p> <p>SC</p> <p>IE</p>

BLOQUE 1. Autonomía persoal, liderado e innovación (CONTINUACIÓN)

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	INDICADORES DE LOGRO	ACTIVIDADES	COMPETENCIAS
	B1-3.4. Identifica as situacións de risco laboral máis habituais nos sectores de actividade económica máis relevantes na contorna indicando os métodos de prevención legalmente establecidos así como as técnicas de primeiros auxilios aplicables en caso de accidente ou dano.	<ul style="list-style-type: none"> Recoñece as situacións de risco laboral máis habituais no traballo. Sinala métodos de prevención establecidos por lei e técnicas de primeiros auxilios aplicables en caso de accidente ou dano. 	<p>Páx. 29. Cadro informativo</p> <p>Páx. 30. Figura 2.5.</p> <p>Páx. 31. Acts. 8 e 9</p> <p>Páx. 34. Acts. 1 e 2</p> <p>Páx. 35. Act. 5</p>	<p>SC</p> <p>IE</p>

OUTROS ELEMENTOS DA PROGRAMACIÓN

	MODELOS METODOLÓGICOS	PRINCIPIOS METODOLÓGICOS	AGRUPAMIENTO
ORIENTACIÓN METODOLÓGICAS	<p>Modelo discursivo/expositivo.</p> <p>Aprendizaxe cooperativa.</p> <p>Traballo por tarefas.</p> <p>Traballo por proxectos.</p> <p>Outros.</p>	<p>Actividade e experimentación.</p> <p>Participación.</p> <p>Motivación.</p> <p>Personalización.</p> <p>Significatividad.</p> <p>Funcionalidade.</p>	<p>Tarefas individuais.</p> <p>Agrupamiento flexible.</p>

RECURSOS PARA A AVALIACIÓN	PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN	INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN	SISTEMA DE CUALIFICACIÓN
	<p>Observación directa do traballo diario.</p> <p>Análise e valoración de tarefas especialmente creadas para a avaliación.</p> <p>Valoración cuantitativa do avance individual (cualificacións).</p> <p>Valoración cualitativa do avance individual (anotacións e puntualizacións).</p> <p>Valoración cuantitativa do avance colectivo.</p> <p>Valoración cualitativa do avance colectivo.</p> <p>Outros.</p>	<p>Observación directa.</p> <p>Avaliación de contidos, probas correspondentes á unidade.</p> <p>Outros documentos gráficos ou textuais.</p> <p>Debates e intervencións.</p> <p>Proxectos persoais ou grupales.</p> <p>Representacións e dramatizacións.</p> <p>Elaboracións multimedia.</p> <p>Outros.</p>	<p>Cualificación cuantitativa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nas probas de avaliación de contidos. Con un valor 50% • Observación directa: <p>Traballo en grupo</p> <p>Traballo individual</p> <p>Presentación dos traballos</p> <p>Exposicións e debates</p> <p>Con un valor 50%</p> <p>(VER APARTADO G PROGRAMACION)</p>

CONTIDOS TRANSVERSAIS	Comprensión lectora. A empresa en Internet é... Microsoft (páxina 37).
	Expresión oral e escrita. Esquema de contidos. Repasa o esencial. Práctica (páxina 34). Amplía. Autoevalúate (páxina 35).
	Comunicación audiovisual. Cadros informativos (páxinas 21, 22, 24, 27, 29, 31 e 32). Figuras explicativas de contido (páxina 21, 23, 24, 26 e 30).
	O tratamento das tecnoloxías da información e da comunicación. Aquí e agora: <i>A empresa en Internet é:</i> http://www.microsoft.com .
	Emprendimiento. Identificar as características da relación laboral (páxina 22). Coñecer o obxecto e a causa dun contrato: o consentimento (páxina 23). Elixir o tipo de contrato adecuado (páxina 25). Calcular durante canto tempo cobrarase o desemprego (páxina 28).
Valores persoais. Proxecto: <i>O teu contrato en cinco pasos</i> (páxina 36).	

UNIDADE 3. A iniciativa emprendedora

Obxectivos curriculares da Educación Secundaria

- a. Asumir responsablemente os seus deberes, coñecer e exercer os seus dereitos no respecto aos demais, practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre as persoas e grupos, exercitarse no diálogo afianzando os dereitos humanos e a igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes, como valores comúns dunha sociedade plural e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.
- b. Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo como condición necesaria para unha realización eficaz das tarefas da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.
- c. Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar a discriminación das persoas por razón de sexo ou por calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, así como calquera manifestación de violencia contra a muller.
- e. Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información para, con sentido crítico, adquirir novos coñecementos. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.
- f. Concibir o coñecemento científico como un saber integrado, que se estrutura en distintas disciplinas, así como coñecer e aplicar os métodos para identificar os problemas nos diversos campos do coñecemento e da experiencia.
- g. Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza en si mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.
- h. Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua castelá e, si houbela, na lingua cooficial da Comunidade Autónoma, textos e mensaxes complexas, e iniciarse no coñecemento, a lectura e o estudo da literatura.
- k. Coñecer e aceptar o funcionamento do propio corpo e o dos outros, respectar as diferenzas, afianzar os hábitos de coidado e saúde corporais e incorporar a educación física e a práctica do deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social. Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar críticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o consumo, o coidado dos seres vivos e o medio ambiente, contribuíndo á súa conservación e mellora.

PUNTO DE PARTIDA DA UNIDADE

- **Enfoque da unidade.** Nesta unidade, os alumnos traballarán e estudarán sobre os conceptos de emprendimiento e sociedade e a súa interrelación. Estudarán e comprenderán os valores e habilidades do emprendedor. Coñecerán as habilidades necesarias para emprender. Diferenciarán entre creatividade e innovación. Asociarán calidades persoais e sociais cun tipo de liderado e describirán e comprenderán os principais tipos de negociación.
- **O que os alumnos xa coñecen.** Os alumnos traballaron sobre o concepto das relacións laborais. Tamén traballarán sobre os contidos referentes ao dereito do traballo, o contrato de traballo, a Seguridade Social e o desemprego, así como os riscos laborais. Estes contidos e a súa aplicación desenvolveranse conxuntamente, para lograr un saber máis profundo. Así pois, identifican a norma básica e as institucións que relacionan a empresas e traballadores. Distinguen dereitos e obrigacións que derivan do traballo e dos contratos laborais. Describiron as bases da Seguridade Social. Por último, identificaron riscos laborais xerais e medidas de prevención.
- **Previsión de dificultades.** É posible que existan dificultades á hora de realizar os cuestionarios que se expoñen en Pásaos á acción e á hora de extraer as súas conclusións no apartado dedicado ao Proxecto.

CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES 4.º ESO	CONTIDOS DA UNIDADE	
<p>BLOQUE 1. AUTONOMÍA PERSOAL, LIDERADO E INNOVACIÓN</p> <ul style="list-style-type: none"> • Autonomía e autoconocimiento. A iniciativa emprendedora e o empresario na sociedade. • Intereses, aptitudes e motivacións persoais para a carreira profesional. • Itinerarios formativos e carreiras profesionais. Proceso de procura de emprego en empresas do sector. O autoemprego. O proceso de toma de decisións sobre o itinerario persoal. 	<ul style="list-style-type: none"> • O emprendimiento e a sociedade. • Os valores e as habilidades do empresario. • As habilidades persoais. A creatividade e a innovación. A responsabilidade. A autoestima. A aversión ao risco. A tenacidade e o espírito de superación. • As habilidades sociais. O liderado. A habilidade negociadora. • Coñecemento das habilidades para emprender. • Reflexión sobre as empresas do a súa contorna. • Diferenciación entre creatividade e innovación. • Clasificación dalgúns tipos de innovación. • Asociación de calidades persoais e sociais cun tipo de liderado. • Realización de exercicios mentais potenciadores da autoestima. • Descrición e comprensión dos principais tipos de negociación. • Motivación por coñecer como poden desenvolverse as habilidades persoais e sociais. 	<p>B1-1. Describir as calidades persoais e destrezas asociadas á iniciativa emprendedora analizando os requirimentos dos distintos postos de traballo e actividades empresariais.</p>

CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES 4.º ESO	CONTIDOS DA UNIDADE	
BLOQUE 2. PROXECTO DE EMPRESA <ul style="list-style-type: none"> Avaliación da idea. A contorna, o rol social da empresa. 	<ul style="list-style-type: none"> O emprendimiento e a sociedade. Reflexión sobre as empresas do a súa contorna. Diferenciación entre creatividade e innovación. Clasificación dalgúns tipos de innovación. Interese por coñecer as diferentes formas de innovación. 	B2-1. Crear un proxecto de empresa na aula describindo as características internas e a súa relación coa contorna así como a súa función social, identificando os elementos que constitúen a súa rede loxística como provedores, clientes, sistemas de produción e comercialización e redes de almacenaxe entre outros.

BLOQUE 1. Autonomía persoal, liderado e innovación

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	INDICADORES DE LOGRO	ACTIVIDADES	COMPETENCIAS
B1-1. Describir as calidades persoais e destrezas asociadas á iniciativa emprendedora analizando os requirimentos dos distintos postos de traballo e actividades empresariais.	B1-1.1. Identifica as calidades persoais, actitudes, aspiracións e formación propias das persoas con iniciativa emprendedora, describindo a actividade dos empresarios e o seu rol na xeración de traballo e benestar social.	<ul style="list-style-type: none"> Sinala as habilidades sociais e persoais dunha persoa con iniciativa emprendedora. É capaz de aplicalas en exercicios prácticos a si mesmo. 	Páx. 40. <i>O empresario intuitivo: o caso de Imaginarium</i> Páx. 43. Act. 3 Páx. 45. Act. 4 Páx. 46. Acts. 1, 4 e 5 Páx. 47. Act. 6 Páx. 49. Habilidades emprendedoras	CL SC IE CD AA IE

BLOQUE 2. Proxecto de empresa

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	INDICADORES DE LOGRO	ACTIVIDADES	COMPETENCIAS
B2-1. Crear un proxecto de empresa na aula describindo as características internas e a súa relación coa contorna así como a súa función social, identificando os elementos que constitúen a súa rede loxística como provedores, clientes, sistemas de produción e comercialización e redes de almacenaxe entre outros.	B2-1.1. Determina a oportunidade dun proxecto de empresa identificando as características e tomando parte na actividade que esta desenvolve.	<ul style="list-style-type: none"> É capaz de entender a relación existente entre emprendimiento e sociedade, a materialización das ideas en proxectos beneficiosos para a sociedade pola súa innovación e utilidade. 	<p>Páx. 39. Act. 1</p> <p>Páx. 41. Saber facer</p> <p>Páx. 43. Act. 2</p> <p>Páx. 46. Acts. 1, 2 e 3</p>	IE

OUTROS ELEMENTOS DA PROGRAMACIÓN

	MODELOS METODOLÓGICOS	PRINCIPIOS METODOLÓGICOS	AGRUPAMIENTO
ORIENTACIÓN METODOLÓGICAS	<p>Modelo discursivo/expositiv Aprendizaxe cooperativa.</p> <p>Traballo por tarefas.</p> <p>Traballo por proxectos.</p> <p>Outros.</p>	<p>Actividade e experimentación.</p> <p>Participación.</p> <p>Motivación.</p> <p>Personalización.</p> <p>Significatividad.</p> <p>Funcionalidade.</p>	<p>Tarefas individuais.</p> <p>Agrupamiento flexible.</p>

	PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN	INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN	SISTEMA DE CUALIFICACIÓN
RECURSOS PARA A AVALIACIÓN	<p>Observación directa do traballo diario.</p> <p>Análise e valoración de tarefas especialmente creadas para a avaliación.</p> <p>Valoración cuantitativa do avance individual (cualificacións).</p> <p>Valoración cualitativa do avance individual (anotacións e puntualizacións).</p> <p>Valoración cuantitativa do avance colectivo.</p> <p>Valoración cualitativa do avance colectivo.</p> <p>Outros.</p>	<p>Observación directa.</p> <p>Avaliación de contidos, probas correspondentes á unidade.</p> <p>Outros documentos gráficos ou textuais.</p> <p>Debates e intervencións.</p> <p>Proxectos persoais ou grupales.</p> <p>Representacións e dramatizacións.</p> <p>Elaboracións multimedia.</p> <p>Outros.</p>	<p>Cualificación cuantitativa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nas probas de avaliación de contidos. Con un valor 50% • Observación directa: Traballo en grupo Traballo individual Presentación dos traballos Exposicións e debates <p>Con un valor 50% (VER APARTADO G PROGRAMACION)</p>

CONTIDOS TRANSVERSAIS	Comprensión lectora. <i>A empresa en Internet é... ebay</i> (páxina 49).
	Expresión oral e escrita. Esquema de contidos. Repasa o esencial. Práctica. Amplía (páxina 46). Autoevalúate (páxina 47).
	Comunicación audiovisual. Cadros informativos (páxinas 43 e 44). Figuras explicativas de contido (páxina 39, 41, 44 e 45).
	O tratamento das tecnoloxías da información e da comunicación. Aquí e agora: <i>A empresa en Internet é:</i> http://www.ebay.es (páxina 49). Procura de información en: http://lamenteesmaravillosa.com/clases-e-tipos-de-liderado (páxina 45).
	Emprendimiento. Clasificar as innovacións (páxina 41). Negociar e convencer (páxina 45).
	Valores persoais. Proxecto: <i>A análise morfológico</i> (páxina 48).

UNIDADE 4. O proxecto emprendedor

Obxectivos curriculares da Educación Secundaria

- a. Asumir responsablemente os seus deberes, coñecer e exercer os seus dereitos no respecto aos demais, practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre as persoas e grupos, exercitarse no diálogo afianzando os dereitos humanos e a igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes, como valores comúns dunha sociedade plural e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.
- b. Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo como condición necesaria para unha realización eficaz das tarefas da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.
- c. Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar a discriminación das persoas por razón de sexo ou por calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, así como calquera manifestación de violencia contra a muller.
- d. Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións cos demais, así como rexeitar a violencia, os prexuízos de calquera tipo, os comportamentos sexistas e resolver pacíficamente os conflitos.
- e. Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información para, con sentido crítico, adquirir novos coñecementos. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.
- f. Concibir o coñecemento científico como un saber integrado, que se estrutura en distintas disciplinas, así como coñecer e aplicar os métodos para identificar os problemas nos diversos campos do coñecemento e da experiencia.
- g. Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza en si mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.
- h. Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua castelá e, si houbela, na lingua cooficial da Comunidade Autónoma, textos e mensaxes complexas, e iniciarse no coñecemento, a lectura e o estudo da literatura.
- i. Comprender e expresarse nunha ou máis linguas estranxeiras de maneira apropiada.

PUNTO DE PARTIDA DA UNIDADE

- **Enfoque da unidade.** Nesta unidade, os alumnos centrarán os seus esforzos en estudar e comprender conceptos como o de que é unha idea emprendedora, que é unha empresa ou en que consiste un plan de empresa. Desenvolverán o pensamento lateral e identificarán as fases de xeración de ideas. Determinarán e describirán as funcións dunha empresa e describirán o contido dun plan de empresa.
- **O que os alumnos xa coñecen.** Os alumnos traballaron sobre os conceptos de emprendimento e sociedade e a súa interrelación. Estudado e comprendido os valores e habilidades do emprendedor. Coñecen as habilidades necesarias para emprender. Saben diferenciar entre creatividade e innovación. Asocian calidades persoais e sociais cun tipo de liderado e poden describir e comprender os principais tipos de negociación.
- **Previsión de dificultades.** É posible que existan dificultades á hora de realizar os cuestionarios que se expoñen en Pásaos á acción e á hora de extraer as súas conclusións no apartado dedicado ao Proxecto.

CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES 4.º ESO	CONTIDOS DA UNIDADE	
<p>BLOQUE 1. AUTONOMÍA PERSOAL, LIDERADO E INNOVACIÓN</p> <ul style="list-style-type: none"> • Autonomía e autoconocimiento. A iniciativa emprendedora e o empresario na sociedade. • Intereses, aptitudes e motivacións persoais para a carreira profesional. • Itinerarios formativos e carreiras profesionais. Proceso de procura de emprego en empresas do sector. O autoemprego. O proceso de toma de decisións sobre o itinerario persoal. 	<ul style="list-style-type: none"> • O emprendimiento e a sociedade. • Os valores e as habilidades do empresario. • As habilidades persoais. A creatividade e a innovación. A responsabilidade. A autoestima. A aversión ao risco. A tenacidade e o espírito de superación. • As habilidades sociais. O liderado. A habilidade negociadora. • Coñecemento das habilidades para emprender. • Procura de información acerca das diferentes áreas de actividade profesional da contorna, os tipos de empresa que as desenvolven e os diferentes postos de traballo en cada unha. • Motivación por coñecer como poden desenvolverse as habilidades persoais e sociais. 	<p>B1-1. Describir as calidades persoais e destrezas asociadas á iniciativa emprendedora analizando os requirimentos dos distintos postos de traballo e actividades empresariais.</p>

CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES 4.º ESO	CONTIDOS DA UNIDADE	
<p>BLOQUE 2. PROXECTO DE EMPRESA</p> <ul style="list-style-type: none"> • Avaliación da idea. A contorna, o rol social da empresa. • Elementos e estrutura da empresa. • O plan de empresa. • Información na empresa. A información contable. A información de recursos humanos. Os documentos comerciais de cobro e pago. O Arquivo. • As actividades na empresa. A función de produción. A función comercial e de mercadotecnia. • Axudas e apoio á creación de empresas. 	<ul style="list-style-type: none"> • A idea emprendedora. • O pensamento lateral. • Técnicas básicas para pensar de forma creativa. • Fases para xerar ideas de negocio. • A empresa. • Funcións básicas da empresa. • A organización da empresa. Organigramas básicos. • O plan de empresa. Características. A estrutura. A idea e a súa descrición. A contorna e a empresa. A empresa e os seus recursos. A creación e a posta en marcha da empresa. A viabilidade. • Desenvolvemento do pensamento lateral e identificación das fases de xeración de ideas. • Descrición das funcións da empresa. • Identificación dos apartados básicos dun plan emprendedor. • Avaliación previa da viabilidade da idea dun negocio. • Curiosidade por coñecer os compoñentes e factores que levan á existencia dunha idea emprendedora. 	<p>B2-1. Crear un proxecto de empresa na aula describindo as características internas e a súa relación coa contorna así como a súa función social, identificando os elementos que constitúen a súa rede loxística como provedores, clientes, sistemas de produción e comercialización e redes de almacenaxe entre outros.</p>

BLOQUE 1. Autonomía persoal, liderado e innovación

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	INDICADORES DE LOGRO	ACTIVIDADES	COMPETENCIAS
<p>B1-1. Describir as calidades persoais e destrezas asociadas á iniciativa emprendedora analizando os requirimentos dos distintos postos de traballo e actividades empresariais.</p>	<p>B1-1.1. Identifica as calidades persoais, actitudes, aspiracións e formación propias das persoas con iniciativa emprendedora, describindo a actividade dos empresarios e o seu rol na xeración de traballo e benestar social.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Sinala as habilidades sociais e persoais dunha persoa con iniciativa emprendedora. É capaz de aplicarlas en exercicios prácticos a si mesmo. 	<p>Páx. 53. Saber facer e Técnicas básicas para pensar de forma creativa Páx. 54. Act. 1 Páx. 67. Act. 5</p>	<p>CL SC IE</p>
	<p>B1-1.2. Investiga con medios telemáticos as diferentes áreas de actividade profesional da contorna, os tipos de empresa que as desenvolven e os diferentes postos de traballo en cada unha delas razoando os requirimentos para o desempeño profesional en cada un deles.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Busca información acerca das diferentes áreas de actividade profesional da contorna, os tipos de empresa que as desenvolven e os diferentes postos de traballo en cada unha. Razona que tipo de perfís son os máis adecuados. 	<p>Páx. 55. Act. 4 Páx. 56. Saber facer e Pasa á acción</p>	<p>CD AA IE</p>

BLOQUE 2. Proxecto de empresa

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	INDICADORES DE LOGRO	ACTIVIDADES	COMPETENCIAS
<p>B2-1. Crear un proxecto de empresa na aula describindo as características internas e a súa relación coa contorna así como a súa función social, identificando os elementos que constitúen a súa rede loxística como provedores, clientes, sistemas de produción e comercialización e redes de almacenaxe entre outros.</p>	<p>B2-1.1. Determina a oportunidade dun proxecto de empresa identificando as características e tomando parte na actividade que esta desenvolve.</p>	<ul style="list-style-type: none"> É capaz de entender a relación existente entre emprendimiento e sociedade, a materialización das ideas en proxectos beneficiosos para a sociedade pola súa innovación e utilidade. 	<p>Páx. 54. Fases para xerar ideas</p> <p>Páx. 54. Acts. 2 e 3</p> <p>Páx. 63. Acts. 6 e 7</p> <p>Páx. 64. Pasa á acción</p> <p>Páx. 66. Acts. 1 e 2</p>	IE
	<p>B2-1.2. Identifica as características internas e externas do proxecto de empresa así como os elementos que constitúen a rede desta: mercado, provedores, clientes, sistemas de produción e/ou comercialización, almacenaxe, e outros.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Sinala as principais características que ha de ter o proxecto ou idea de empresa. 	<p>Páx. 58. Información básica do plan de empresa</p> <p>Páx. 59. Saber facer</p> <p>Páx. 63. Acts. 6 e 7</p> <p>Páx. 67. Act. 3</p>	SC IE

<p>B2-1.3. Describe a relación do proxecto de empresa co seu sector, a súa estrutura organizativa e as funcións de cada departamento identificando os procedementos de traballo no desenvolvemento do proceso produtivo ou comercial.</p> <p>B2.1.4. Elabora documentos para a planificación tanto a longo como a curto prazo das distintas funcións da empresa em proxecto</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Explica a relación do proxecto de empresa co seu sector, a súa estrutura organizativa e as funcións de cada departamento identificando os procedementos de traballo no desenvolvemento do proceso produtivo ou comercial. 	<p>Páx. 57. Organigramas básicos e act. 5</p>	<p>SC IE CLL CAA</p>
--	---	---	---------------------------------------

OUTROS ELEMENTOS DA PROGRAMACIÓN

ORIENTACIÓNS METODOLÓXICAS	MODELOS METODOLÓXICOS	PRINCIPIOS METODOLÓXICOS	AGRUPAMIENTO
	<p>Modelo discursivo/expositivo. Aprendizaxe cooperativa. Traballo por tarefas. Traballo por proxectos. Outros.</p>	<p>Actividade e experimentación. Participación. Motivación. Personalización. Significatividade. Funcionalidade.</p>	<p>Tarefas individuais. Agrupamiento flexible.</p>

	PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN	INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN	SISTEMA DE CUALIFICACIÓN
--	------------------------------------	---------------------------------------	---------------------------------

<p style="text-align: center;">RECURSOS PARA A AVALIACIÓN</p>	<p>Observación directa do traballo diario.</p> <p>Análise e valoración de tarefas especialmente creadas para a avaliación.</p> <p>Valoración cuantitativa do avance individual (cualificacións).</p> <p>Valoración cualitativa do avance individual (anotacións e puntualizacións).</p> <p>Valoración cuantitativa do avance colectivo.</p> <p>Valoración cualitativa do avance colectivo.</p> <p>Outros.</p>	<p>Observación directa.</p> <p>Avaliación de contidos, probas correspondentes á unidade.</p> <p>Outros documentos gráficos ou textuais.</p> <p>Debates e intervencións.</p> <p>Proxectos persoais ou grupales.</p> <p>Representacións e dramatizacións.</p> <p>Elaboracións multimedia.</p> <p>Outros.</p>	<p>Cualificación cuantitativa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nas probas de avaliación de contidos. Con un valor 50% • Observación directa: Traballo en grupo Traballo individual Presentación dos traballos Exposicións e debates <p style="text-align: center;">Con un valor 50% (VER APARTADO G PROGRAMACION)</p>
--	---	--	---

CONTIDOS TRANSVERSAIS	Comprensión lectora. <i>A empresa en Internet é... tuenti</i> (páxina 69).
	Expresión oral e escrita. Esquema de contidos. Repasa o esencial. Práctica. Amplía (páxina 46). Autoevalúate (páxina 47).
	Comunicación audiovisual. Cadros informativos (páxinas 43 e 44). Figuras explicativas de contido (páxina 39, 41, 44 e 45).
	O tratamento das tecnoloxías da información e da comunicación. Aquí e agora: <i>A empresa en Internet é:</i> http://www.tuenti.es (páxina 69). Procura de información a través do TIC sobre contidos da unidade (páxinas 61 e 67).
	Emprendimiento. Pensar distinto... (páxina 53). Pór en marcha unha empresa (páxina 59).
	Valores persoais. Proxecto: <i>Galería de famosos</i> (páxina 68).

UNIDADE 5. O emprendimiento e o mercado

Obxectivos curriculares da Educación Secundaria

- a. Asumir responsablemente os seus deberes, coñecer e exercer os seus dereitos no respecto aos demais, practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre as persoas e grupos, exercitarse no diálogo afianzando os dereitos humanos e a igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes, como valores comúns dunha sociedade plural e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.
- b. Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo como condición necesaria para unha realización eficaz das tarefas da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.
- c. Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar a discriminación das persoas por razón de sexo ou por calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, así como calquera manifestación de violencia contra a muller.
- e. Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información para, con sentido crítico, adquirir novos coñecementos. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.
- f. Concibir o coñecemento científico como un saber integrado, que se estrutura en distintas disciplinas, así como coñecer e aplicar os métodos para identificar os problemas nos diversos campos do coñecemento e da experiencia.
- g. Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza en si mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.

UNTO DE PARTIDA DA UNIDADE

- **Enfoque da unidade.** Nesta unidade, os alumnos dedicarán o seu esforzo e a súa atención en estudar a empresa e o mercado, os produtos e os servizos e as bases da mercadotecnia. Diferenciarán os tipos de mercado segundo a natureza do consumidor e o ámbito xeográfico. Identificarán os hábitos do consumidor actual. Analizarán marcas comerciais e coñecerán as principais variables de mercadotecnia.

- **O que os alumnos xa coñecen.** Os alumnos centraron os seus esforzos en estudar e comprender conceptos como o de que é unha idea emprendedora, que é unha empresa ou en que consiste un plan de empresa. Desenvolveron o pensamento lateral e identificado as fases de xeración de ideas. Poden determinar e describir as funcións dunha empresa e describir o contido dun plan de empresa.
- **Previsión de dificultades.** É posible que existan dificultades á hora de realizar os cuestionarios que se expoñen en Pásaos á acción e á hora de extraer as súas conclusións no apartado dedicado ao Proxecto.

Suxestión de temporalización: marzo

CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES 4.º ESO	CONTIDOS DA UNIDADE	
BLOQUE 1. AUTONOMÍA PERSOAL, LIDERADO E INNOVACIÓN <ul style="list-style-type: none"> • Autonomía e autoconocimiento. A iniciativa emprendedora e o empresario na sociedade. 	<ul style="list-style-type: none"> • Os valores e as habilidades do empresario. • As habilidades persoais. A creatividade e a innovación. A responsabilidade. A autoestima. A aversión ao risco. A tenacidade e o espírito de superación. • As habilidades sociais. O liderado. A habilidade negociadora. • Aplicación das habilidades sociais e persoais dunha persoa con iniciativa emprendedora en casos prácticos. • Motivación por coñecer as habilidades sociais e persoais dunha persoa con iniciativa emprendedora. 	B1-1. Describir as calidades persoais e destrezas asociadas á iniciativa emprendedora analizando os requirimentos dos distintos postos de traballo e actividades empresariais.

CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES 4.º ESO	CONTIDOS DA UNIDADE	
<p>BLOQUE 2. PROXECTO DE EMPRESA</p> <ul style="list-style-type: none"> • Elementos e estrutura da empresa. • As actividades na empresa. A función de produción. A función comercial e de mercadotecnia. 	<ul style="list-style-type: none"> • A empresa e o mercado. • O mercado: segundo o ámbito xeográfico e segundo o tipo de comprador. Dimensión, hábitos do consumidor e competencia. • Factores que determinan a decisión de compra: psicolóxicos, económicos e sociais. • O estudo de mercado. • Os produtos e os servizos. • O ciclo de vida do produto: lanzamento, crecemento, madurez e declive. • O catálogo de produtos. Claves dun catálogo de produtos. • A marca comercial. • As bases da mercadotecnia. • O produto: segundo o cliente final, segundo a frecuencia de compra e segundo a durabilidade. • O prezo como valor monetario do produto ou servizo que o empresario ofrece ao mercado. • A distribución: intensiva, exclusiva e selectiva. • A comunicación como estratexia para dar a coñecer o produto ou servizo e provocar a súa compra. • Distinción de mercados. • Cálculo de cotas de mercado. • Canalización da distribución. • Motivación por saber os intereses do consumidor. 	<p>B2-1. Crear un proxecto de empresa na aula describindo as características internas e a súa relación coa contorna así como a súa función social, identificando os elementos que constitúen a súa rede loxística como provedores, clientes, sistemas de produción e comercialización e redes de almacenaxe entre outros.</p> <p>B2.3-Realizar actividades de produción e comercialización propias da empresa proxectada aplicando técnicas de comunicación e traballo en equipo</p>

BLOQUE 1. Autonomía persoal, liderado e innovación

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	INDICADORES DE LOGRO	ACTIVIDADES	COMPETENCIAS
<p>B1-1. Describir as calidades persoais e destrezas asociadas á iniciativa emprendedora analizando os requirimentos dos distintos postos de traballo e actividades empresariais.</p>	<p>B1-1.1. Identifica as calidades persoais, actitudes, aspiracións e formación propias das persoas con iniciativa emprendedora, describindo a actividade dos empresarios e o seu rol na xeración de traballo e benestar social.</p> <p>B 2.3.1. Crea materiais publicitarios e para a difusión dos produtos e/ou servizos obxecto do proxecto e elabora un plan de comunicación en internet e em redes sociais aplicando os principios de mercadotecnia</p> <p>B 2.3.2. Desenvolve tarefas de produción e/ou comercialización na empresa em proxecto segundo os plans de control prefixados: simulando a toma de decisións para cumprir os prazos e obxectivos establecidos e prepoñendo melloras, mediante o traballo em equipo</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Sinala as habilidades sociais e persoais dunha persoa con iniciativa emprendedora. É capaz de aplicarlas en exercicios prácticos a si mesmo. 	<p>Páx. 83. Act. 7</p> <p>Páx. 85. Iniciativa emprendedora e Habilidades emprendedoras</p>	<p>CL</p> <p>SC</p> <p>IE</p> <p>CLL</p> <p>IEE</p>

BLOQUE 2. Proxecto de empresa

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	INDICADORES DE LOGRO	ACTIVIDADES	COMPETENCIAS
--------------------------------------	---------------------------	----------------------	-------------	--------------

<p>B2-1. Crear un proxecto de empresa na aula describindo as características internas e a súa relación coa contorna así como a súa función social, identificando os elementos que constitúen a súa rede loxística como provedores, clientes, sistemas de produción e comercialización e redes de almacenaxe entre outros.</p>	<p>B2-1.1. Determina a oportunidade dun proxecto de empresa identificando as características e tomando parte na actividade que esta desenvolve.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • É capaz de entender a relación existente entre emprendimiento e sociedade, a materialización das ideas en proxectos beneficiosos para a sociedade pola súa innovación e utilidade. 	<p>Páx. 82. Act. 6</p>	<p>IE</p>
	<p>B2-1.2. Identifica as características internas e externas do proxecto de empresa así como os elementos que constitúen a rede desta: mercado, provedores, clientes, sistemas de produción e/ou comercialización, almacenaxe, e outros.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Sinala as principais características que ha de ter o proxecto ou idea de empresa. 	<p>Páx. 71. Claves para emprender e figura 5.2.</p> <p>Páx. 72. Saber facer</p> <p>Páx. 73. Factores que determinan a decisión de compra</p> <p>Páx. 74. Fases dun estudo de mercado</p> <p>Páx. 74. Acts. 1 e 2</p> <p>Páx. 81. Saber facer e act. 5</p> <p>Páx. 82. Act. 1</p>	<p>SC IE</p>

BLOQUE 2. Proxecto de empresa (continuación)

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	INDICADORES DE LOGRO	ACTIVIDADES	COMPETENCIAS
	B2-1.3. Describe a relación do proxecto de empresa co seu sector, a súa estrutura organizativa e as funcións de cada departamento identificando os procedementos de traballo no desenvolvemento do proceso produtivo ou comercial.	<ul style="list-style-type: none"> Explica a relación do proxecto de empresa co seu sector, a súa estrutura organizativa e as funcións de cada departamento identificando os procedementos de traballo no desenvolvemento do proceso produtivo ou comercial. 	<p>Páx. 77. Claves dun catálogo de produtos</p> <p>Páx. 78. Acts. 3 e 4</p> <p>Páx. 82. Acts. 1, 2 e 3</p>	<p>SC</p> <p>IE</p>

OUTROS ELEMENTOS DA PROGRAMACIÓN

	MODELOS METODOLÓGICOS	PRINCIPIOS METODOLÓGICOS	AGRUPAMIENTO
ORIENTACIÓNS METODOLÓGICAS	<p>Modelo discursivo/expositivo.</p> <p>Aprendizaxe cooperativa.</p> <p>Traballo por tarefas.</p> <p>Traballo por proxectos.</p> <p>Outros.</p>	<p>Actividade e experimentación.</p> <p>Participación.</p> <p>Motivación.</p> <p>Personalización.</p> <p>Significatividad.</p> <p>Funcionalidade.</p>	<p>Tarefas individuais.</p> <p>Agrupamiento flexible.</p>

	PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN	INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN	SISTEMA DE CUALIFICACIÓN
RECURSOS PARA A AVALIACIÓN	<p>Observación directa do traballo diario.</p> <p>Análise e valoración de tarefas especialmente creadas para a avaliación.</p> <p>Valoración cuantitativa do avance individual (cualificacións).</p> <p>Valoración cualitativa do avance individual (anotacións e puntualizacións).</p> <p>Valoración cuantitativa do avance colectivo.</p> <p>Valoración cualitativa do avance colectivo.</p> <p>Outros.</p>	<p>Observación directa.</p> <p>Avaliación de contidos, probas correspondentes á unidade.</p> <p>Outros documentos gráficos ou textuais.</p> <p>Debates e intervencións.</p> <p>Proxectos persoais ou grupales.</p> <p>Representacións e dramatizacións.</p> <p>Elaboracións multimedia.</p> <p>Outros.</p>	<p>Cualificación cuantitativa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nas probas de avaliación de contidos. Con un valor 50% • Observación directa: Traballo en grupo Traballo individual Presentación dos traballos Exposicións e debates <p>Con un valor 50% (VER APARTADO G PROGRAMACION)</p>

CONTIDOS TRANSVERSAIS	Comprensión lectora. <i>A empresa en Internet é... youtube</i> (páxina 85).
	Expresión oral e escrita. Esquema de contidos. Repasa o esencial. Práctica. Amplía (páxina 82). Autoevalúate (páxina 83).
	Comunicación audiovisual. Cadros informativos (páxinas 73, 74 e 77). Figuras explicativas de contido (páxina 71, 72, 75, 78, 79 e 80).
	O tratamento das tecnoloxías da información e da comunicación. Aquí e agora: <i>A empresa en Internet é:</i> http://www.youtube.com (páxina 85). Procura de información a través do TIC sobre contidos da unidade (páxinas 74, 78, 82, 83, 84 e 85).
	Emprendimiento. Pensar distinto... (páxina 53). Pór en marcha unha empresa (páxina 59).
	Valores persoais. Proxecto: <i>Imanchín: unha técnica para xerar ideas e Algo para avaliar as ideas? Análise DAFO</i> (páxina 84).

UNIDADE 6. A constitución da empresa

Obxectivos curriculares da Educación Secundaria

- a. Asumir responsablemente os seus deberes, coñecer e exercer os seus dereitos no respecto aos demais, practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre as persoas e grupos, exercitarse no diálogo afianzando os dereitos humanos e a igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes, como valores comúns dunha sociedade plural e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.
- b. Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo como condición necesaria para unha realización eficaz das tarefas da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.
- c. Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar a discriminación das persoas por razón de sexo ou por calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, así como calquera manifestación de violencia contra a muller.
- d. Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións cos demais, así como rexeitar a violencia, os prexuízos de calquera tipo, os comportamentos sexistas e resolver pacificamente os conflitos.
- e. Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información para, con sentido crítico, adquirir novos coñecementos. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.
- g. Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza en si mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.
- h. Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua castelá e, si houbela, na lingua cooficial da Comunidade Autónoma, textos e mensaxes complexas, e iniciarse no coñecemento, a lectura e o estudo da literatura.
- i. Comprender e expresarse nunha ou máis linguas estranxeiras de maneira apropiada.
- k. Coñecer e aceptar o funcionamento do propio corpo e o dos outros, respectar as diferenzas, afianzar os hábitos de coidado e saúde corporais e incorporar a educación física e a práctica do deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social. Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar críticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o consumo, o coidado dos seres vivos e o medio ambiente, contribuíndo á súa conservación e mellora.

PUNTO DE PARTIDA DA UNIDADE

- **Enfoque da unidade.** Nesta unidade os alumnos centrarán os seus esforzos no estudo dos tipos de empresa. Estudarán a elección da forma xurídica, os principais trámites de posta en marcha da empresa e o apoio aos emprendedores. Diferenciarán tipos de empresa. Identificarán os trámites xerais para pór en marcha unha empresa e coñecerán medidas de apoio aos emprendedores.
- **O que os alumnos xa coñecen.** Os alumnos dedicaron o seu esforzo e a súa atención en estudar a empresa e o mercado, os produtos e os servizos e as bases da mercadotecnia. Poden diferenciar os tipos de mercado segundo a natureza do consumidor e o ámbito xeográfico. Identifican os hábitos do consumidor actual. Saben marcas comerciais e coñecen as principais variables de mercadotecnia.
- **Previsión de dificultades.** É posible que existan dificultades á hora de realizar os cuestionarios que se expoñen en Pásaos á acción e á hora de extraer as súas conclusións no apartado dedicado ao Proxecto.

Suxestión de temporalización: abril

CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES 4.º ESO	CONTIDOS DA UNIDADE	
<p>BLOQUE 1. AUTONOMÍA PERSOAL, LIDERADO E INNOVACIÓN</p> <ul style="list-style-type: none"> • Autonomía e autoconocimiento. A iniciativa emprendedora e o empresario na sociedade. • Intereses, aptitudes e motivacións persoais para a carreira profesional. 	<ul style="list-style-type: none"> • O emprendimento e a sociedade. • Os valores e as habilidades do empresario. • As habilidades persoais. A creatividade e a innovación. A responsabilidade. A autoestima. A aversión ao risco. A tenacidade e o espírito de superación. • As habilidades sociais. O liderado. A habilidade negociadora. • Coñecemento das habilidades para emprender. • Procura de información acerca das diferentes áreas de actividade profesional da contorna, os tipos de empresa que as desenvolven e os diferentes postos de traballo en cada unha. • Motivación por coñecer como poden desenvolverse as habilidades persoais e sociais. 	<p>B1-1. Describir as calidades persoais e destrezas asociadas á iniciativa emprendedora analizando os requirimentos dos distintos postos de traballo e actividades empresariais.</p>

CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES 4.º ESO	CONTIDOS DA UNIDADE	
BLOQUE 2. PROXECTO DE EMPRESA <ul style="list-style-type: none"> Axudas e apoio á creación de empresas. 	<ul style="list-style-type: none"> Empresas que melloran a sociedade. Relación existente entre emprendimiento e sociedade. Materialización de ideas en proxectos beneficiosos para a sociedade. Selección de información acerca de axudas para emprendedores. Curiosidade por coñecer os beneficios que achegan as empresas á sociedade. 	<p>B2-1. Crear un proxecto de empresa na aula describindo as características internas e a súa relación coa contorna así como a súa función social, identificando os elementos que constitúen a súa rede loxística como provedores, clientes, sistemas de produción e comercialización e redes de almacenaxe entre outros.</p> <p>B2-3. Realizar actividades de produción e comercialización propias do proxecto de empresa creado aplicando técnicas de comunicación e traballo en equipo.</p>

CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES 4.º ESO	CONTIDOS DA UNIDADE	
BLOQUE 3. FINANZAS <ul style="list-style-type: none"> Tipos de empresa segundo a súa forma xurídica. A elección da forma xurídica. Trámites de posta en marcha dunha empresa. Os impostos que afectan as empresas. O calendario fiscal. 	<ul style="list-style-type: none"> Os tipos de empresa. A persoa física e xurídica. O empresario individual. Vantaxes e inconvenientes. A sociedade limitada. A sociedade anónima. A cooperativa. Cooperativas de primeiro e segundo grao. A elección da forma xurídica. Principais trámites de posta en marcha da empresa. O apoio aos emprendedores. A axuda á creación de empresas. Recursos básicos para o emprendedor. Centros de apoio ao 	<p>B3-1. Describir as diferentes formas xurídicas das empresas relacionando con cada unha delas as responsabilidades legais dos seus propietarios e xestores así como coas esixencias de capital.</p> <p>B3-3. Comprender as necesidades da planificación financeira e de negocio das empresas ligándoa á previsión da marcha da actividade sectorial e económica nacional.</p>

	<p>emprendimiento.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Diferenciación entre empresario individual e autónomo. • Distinción entre sociedade anónima e sociedade limitada. • Procura de exemplos de sociedades limitadas e anónimas. • Curiosidade por coñecer as vantaxes e inconvenientes do empresario individual. 	
--	--	--

BLOQUE 1. Autonomía persoal, liderado e innovación

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	INDICADORES DE LOGRO	ACTIVIDADES	COMPETENCIAS
B1-1. Describir as calidades persoais e destrezas asociadas á iniciativa emprendedora analizando os requirimentos dos distintos postos de traballo e actividades empresariais.	B1-1.1. Identifica as calidades persoais, actitudes, aspiracións e formación propias das persoas con iniciativa emprendedora, describindo a actividade dos empresarios e o seu rol na xeración de traballo e benestar social.	<ul style="list-style-type: none"> • Sinala as habilidades sociais e persoais dunha persoa con iniciativa emprendedora. É capaz de aplicarlas en exercicios prácticos a si mesmo. 	Páx. 99. Iniciativa emprendedora e Habilidades emprendedoras	CL SC IE

BLOQUE 2. Proxecto de empresa

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	INDICADORES DE LOGRO	ACTIVIDADES	COMPETENCIAS
B2-1. Crear un proxecto de empresa na aula describindo as características internas e a súa relación coa contorna así como a súa función social, identificando os elementos que constitúen a súa rede loxística como provedores, clientes, sistemas de produción e comercialización e redes de almacenaxe entre outros.	B2-1.1. Determina a oportunidade dun proxecto de empresa identificando as características e tomando parte na actividade que esta desenvolve.	<ul style="list-style-type: none"> É capaz de entender a relación existente entre emprendimiento e sociedade, a materialización das ideas en proxectos beneficiosos para a sociedade pola súa innovación e utilidade. 	<p>Páx. 88. Saber facer</p> <p>Páx. 91. Exemplo</p> <p>Páx. 92. Acts. 4 e 5</p> <p>Páx. 96. Acts. 1 e 2</p>	IE
B2-3. Realizar actividades de produción e comercialización propias do proxecto de empresa creado aplicando técnicas de comunicación e traballo en equipo.	B2-3.3. Recompila datos sobre os diferentes apoios á creación de empresas tanto da contorna próxima como do territorial, nacional ou europeo seleccionando as posibilidades que se axusten ao proxecto de empresa exposto.	<ul style="list-style-type: none"> Selecciona información acerca das diferentes axudas que hai para a creación de empresas, tanto na súa contorna próxima como no territorial, nacional ou europeo. 	<p>Páx. 95. Cadro informativo e act. 7</p>	SC IE

BLOQUE 3. Finanzas

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	INDICADORES DE LOGRO	ACTIVIDADES	COMPETENCIAS
--------------------------------------	---------------------------	----------------------	-------------	--------------

<p>B3-1. Describir as diferentes formas xurídicas das empresas relacionando con cada unha delas as responsabilidades legais dos seus propietarios e xestores así como coas esixencias de capital.</p>	<p>B3-1.1. Distingue as diferentes formas xurídicas das empresas relacionándoo coas esixencias de capital e responsabilidades que é apropiado para cada tipo.</p> <p>B 3.1.4. Selecciona a forma xurídica mais axeitada em cada caso segundo: a actividade a desenvolver, número de emprendedores, alcance da responsabilidade a asumir, complexidade administrativa, dispoñibilidade financeira, fiscalidade</p>	<ul style="list-style-type: none"> Explica as diferentes formas xurídicas que pode adoptar unha empresa segundo a esixencia de capital e as responsabilidades. 	<p>Páx. 96. Act. 2</p> <p>Páx. 97. Act. 5</p> <p>Páx. 98. Ábores de decisión: proposta de traballo</p>	<p>IE</p> <p>CAA</p>
	<p>B3-1.3. Valora as tarefas de apoio, rexistro, control e fiscalización que realizan as autoridades no proceso de creación de empresas describindo os trámites que se deben realizar.</p> <p>B3.1.2. Identifica e enumera as administracións públicas implicadas na posta em marcha de empresas recompilando por vía telemática os principais documentos necesarios para a posta em funcionamento</p>	<ul style="list-style-type: none"> Busca información acerca dos diferentes trámites xerais que son necesarios para a posta em marcha dunha empresa ou negocio. 	<p>Páx. 94. Cadro informativo e act. 6</p> <p>Páx. 97. Acts. 3 e 4</p>	<p>SC</p> <p>IE</p> <p>CDI</p>
<p>B3-3. Comprender as necesidades da planificación financeira e de negocio das empresas ligándoa á previsión da marcha da actividade sectorial e económica nacional.</p>	<p>B3-3.3 Identifica as obrigacións fiscais das empresas segundo a actividade sinalando o funcionamento básico de IAE, IVE, IRPF e IS indicando as principais diferenzas entre eles e valorando a achega.</p> <p>B 3-3-4 Valora e achega que supón a carga impositiva das empresas á riqueza nacional e ao sostemento das cargas do Estado</p>	<ul style="list-style-type: none"> Explica e diferencia as obrigacións fiscais das empresas segundo a actividade á que se dediquen e a función dos principais impostos. 	<p>Páx. 96. Act. 2</p>	<p>IE</p> <p>CSC</p>

OUTROS ELEMENTOS DA PROGRAMACIÓN

	MODELOS METODOLÓGICOS	PRINCIPIOS METODOLÓGICOS	AGRUPAMIENTO
ORIENTACIONES METODOLÓGICAS	Modelo discursivo/expositivo. Aprendizaxe cooperativa. Traballo por tarefas. Traballo por proxectos. Outros.	Actividade e experimentación. Participación. Motivación. Personalización. Significatividad. Funcionalidade.	Tarefas individuais. Agrupamiento flexible.

	PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN	INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN	SISTEMA DE CUALIFICACIÓN
RECURSOS PARA A AVALIACIÓN	Observación directa do traballo diario. Análise e valoración de tarefas especialmente creadas para a avaliación. Valoración cuantitativa do avance individual (cualificacións). Valoración cualitativa do avance individual (anotacións e puntualizacións). Valoración cuantitativa do avance colectivo. Valoración cualitativa do avance colectivo. Outros.	Observación directa. Avaliación de contidos, probas correspondentes á unidade. Outros documentos gráficos ou textuais. Debates e intervencións. Proxectos persoais ou grupales. Representacións e dramatizacións. Elaboracións multimedia. Outros.	Cualificación cuantitativa: <ul style="list-style-type: none"> • Nas probas de avaliación de contidos. Con un valor 50% • Observación directa: Traballo en grupo Traballo individual Presentación dos traballos Exposicións e debates <p style="text-align: center;">Con un valor 50% (VER APARTADO G PROGRAMACION)</p>

CONTIDOS TRANSVERSAIS	Comprensión lectora. <i>A empresa en Internet é... Facebook</i> (páxina 99).
	Expresión oral e escrita. Esquema de contidos. Repasa o esencial (páxina 96). Práctica. Amplía. Autoevalúate (páxina 97).
	Comunicación audiovisual. Cadros informativos (páxinas 88, 89, 90, 92, 94, 95). Figuras explicativas de contido (páxina 87, 92).
	O tratamento das tecnoloxías da información e da comunicación. Aquí e agora: <i>A empresa en Internet é:</i> http://www.facebook.com (páxina 85). Procura de información a través do TIC sobre contidos da unidade (páxinas 89, 95, 97).
	Emprendimiento. Calcular a letra do DNI (páxina 88). Distinguir entre empresario individual ou autónomo (páxina 88). Elixir entre sociedade anónima e sociedade limitada (páxina 91).
Valores persoais. Proxecto: <i>Árbores de decisión e Algo para avaliar as ideas?</i> (páxina 98).	

UNIDADE 7. As fontes de financiamento

Obxectivos curriculares da Educación Secundaria

- a. Asumir responsablemente os seus deberes, coñecer e exercer os seus dereitos no respecto aos demais, practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre as persoas e grupos, exercitarse no diálogo afianzando os dereitos humanos e a igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes, como valores comúns dunha sociedade plural e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.
- b. Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo como condición necesaria para unha realización eficaz das tarefas da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.
- c. Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar a discriminación das persoas por razón de sexo ou por calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, así como calquera manifestación de violencia contra a muller.
- d. Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións cos demais, así como rexeitar a violencia, os prexuízos de calquera tipo, os comportamentos sexistas e resolver pacíficamente os conflitos.
- e. Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información para, con sentido crítico, adquirir novos coñecementos. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.
- f. Concibir o coñecemento científico como un saber integrado, que se estrutura en distintas disciplinas, así como coñecer e aplicar os métodos para identificar os problemas nos diversos campos do coñecemento e da experiencia.
- g. Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza en si mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.
- h. Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua castelá e, si houbela, na lingua cooficial da Comunidade Autónoma, textos e mensaxes complexas, e iniciarse no coñecemento, a lectura e o estudo da literatura.

i. Comprender e expresarse nunha ou máis linguas estranxeiras de maneira apropiada.

j. Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura e a historia propias e dos demais, así como o patrimonio artístico e cultural.

PUNTO DE PARTIDA DA UNIDADE

- **Enfoque da unidade.** Nesta unidade, os alumnos traballarán e estudarán o que son os recursos financeiros, os produtos de aforro e financiamento básicos e en que consiste o financiamento para emprendedores. Identificarán as fontes de financiamento propias e alleas para o emprendedor. Determinarán criterios de selección dos principais produtos de aforro e compararán entre financiamento de particulares e financiamento de pemes ou emprendedores.

- **O que os alumnos xa coñecen.** Os alumnos centraron os seus esforzos no estudo dos tipos de empresa. Estudado a elección da forma xurídica, os principais trámites de posta en marcha da empresa e o apoio aos emprendedores. Diferencian tipos de empresa. Identifican os trámites xerais para pór en marcha unha empresa e coñecen medidas de apoio aos emprendedores.
- **Previsión de dificultades.** É posible que existan dificultades á hora de realizar os cuestionarios que se expoñen en Pásaos á acción e á hora de extraer as súas conclusións no apartado dedicado ao Proxecto.

CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES 4.º ESO	CONTIDOS DA UNIDADE	
<p>BLOQUE 1. AUTONOMÍA PERSOAL, LIDERADO E INNOVACIÓN</p> <ul style="list-style-type: none"> • Autonomía e autoconocimiento. A iniciativa emprendedora e o empresario na sociedade. • Intereses, aptitudes e motivacións persoais para a carreira profesional. 	<ul style="list-style-type: none"> • Os valores e as habilidades do empresario. • As habilidades persoais. A creatividade e a innovación. A responsabilidade. A autoestima. A aversión ao risco. A tenacidade e o espírito de superación. • As habilidades sociais. O liderado. A habilidade negociadora. • Aplicación das habilidades sociais e persoais dunha persoa con iniciativa emprendedora en casos prácticos. 	<p>B1-1. Describir as calidades persoais e destrezas asociadas á iniciativa emprendedora analizando os requirimentos dos distintos postos de traballo e actividades empresariais.</p>
<p>BLOQUE 2. PROXECTO DE EMPRESA</p> <ul style="list-style-type: none"> • Axudas e apoio á creación de empresas. 	<ul style="list-style-type: none"> • Axudas e apoio á creación de empresas. • Selección de información acerca das diferentes axudas que hai para a creación de empresas. • Curiosidade por coñecer os beneficios que achegan as empresas á sociedade. 	<p>B2-3. Realizar actividades de produción e comercialización propias do proxecto de empresa creado aplicando técnicas de comunicación e traballo en equipo.</p>

CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES 4.º ESO	CONTIDOS DA UNIDADE	
<p>BLOQUE 3. FINANZAS</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fontes de financiamento das empresas. Externas (bancos, axudas e subvencións, <i>crowdfunding</i>) e internas (accionistas, investidores, aplicación de beneficios). • Produtos financeiros e bancarios para pemes. Comparación. • A planificación financeira das empresas. Estudo de viabilidade económico-financieiro. Proxección da actividade. Instrumentos de análises. Cocientes básicos. 	<ul style="list-style-type: none"> • Os recursos financeiros. • As fontes de financiamento propias. • As fontes de financiamento alleas. • Os produtos de aforro e financiamento básicos. • Os depósitos a prazo ou imposicións a prazo fixo. • As contas á vista remuneradas. • Os préstamos e os créditos. • Financiamento para emprendedores. • O <i>crowdfunding</i>. • O <i>playfunding</i>. • O <i>crowdlending</i>. • O <i>crowdsourcing</i>. • O <i>business angel</i>. • Cálculo de intereses. • Explicación das diferentes fontes de financiamento coas que contan os emprendedores. • Clasificación das diferentes fontes de financiamento. • Comparación entre préstamo e crédito. • Curiosidade por coñecer cales son as fontes de financiamento actuais máis interesantes para os emprendedores. 	<p>B3-1. Describir as diferentes formas xurídicas das empresas relacionando con cada unha delas as responsabilidades legais dos seus propietarios e xestores así como coas esixencias de capital.</p> <p>B3-2. Identificar as fontes de financiamento das empresas propias de cada forma xurídica incluíndo as externas e internas valorando as máis adecuadas para cada tipo e momento no ciclo de vida da empresa.</p> <p>B3-3. Comprender as necesidades da planificación financeira e de negocio das empresas ligándoa á previsión da marcha da actividade sectorial e económica nacional.</p>

BLOQUE 1. Autonomía persoal, liderado e innovación

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	INDICADORES DE LOGRO	ACTIVIDADES	COMPETENCIAS
B1-1. Describir as calidades persoais e destrezas asociadas á iniciativa emprendedora analizando os requirimentos dos distintos postos de traballo e actividades empresariais.	B1-1.1. Identifica as calidades persoais, actitudes, aspiracións e formación propias das persoas con iniciativa emprendedora, describindo a actividade dos empresarios e o seu rol na xeración de traballo e benestar social.	<ul style="list-style-type: none"> Sinala as habilidades sociais e persoais dunha persoa con iniciativa emprendedora. É capaz de aplicalas en exercicios prácticos a si mesmo. 	<p>Páx. 111. Iniciativa emprendedora e Habilidades emprendedoras</p>	<p>CL SC IE</p>

BLOQUE 2. Proxecto de empresa

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	INDICADORES DE LOGRO	ACTIVIDADES	COMPETENCIAS
B2-3. Realizar actividades de produción e comercialización propias do proxecto de empresa creado aplicando técnicas de comunicación e traballo en equipo.	B2-3.3. Recompila datos sobre os diferentes apoios á creación de empresas tanto da contorna próxima como do territorial, nacional ou europeo seleccionando as posibilidades que se axusten ao proxecto de empresa exposto.	<ul style="list-style-type: none"> Selecciona información acerca das diferentes axudas que hai para a creación de empresas, tanto na súa contorna próxima como no territorial, nacional ou europeo. 	<p>Páx. 105. Exemplo</p> <p>Páx. 106. Exemplos</p> <p>Páx. 107. Exemplos, pasa á acción e act. 8</p> <p>Páx. 108. Acts. 1 e 2</p> <p>Páx. 109. Acts. 4 e 5</p>	<p>SC IE</p>

BLOQUE 3. Finanzas

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	INDICADORES DE LOGRO	ACTIVIDADES	COMPETENCIAS
<p>B3-2. Identificar as fontes de financiamento das empresas propias de cada forma xurídica incluíndo as externas e internas valorando as máis adecuadas para cada tipo e momento no ciclo de vida da empresa.</p>	<p>B 3.2.1. Determina os investimentos necesarios para a posta em marcha dunha empresa distinguindo as principais partidas relacionadas nun balance de situación</p> <p>B3-2.2. Caracteriza de forma básica as posibilidades de financiamento do día a día das empresas diferenciando o financiamento externo e interna, a curto e a longo prazo así como o custo de cada unha e as implicacións na marcha da empresa.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Indica as características básicas das opcións de financiamento que teñen as empresas. 	<p>Páx. 102. Act. 1</p> <p>Páx. 103. Acts. 2 e 3</p> <p>Páx. 103. Saber facer</p> <p>Páx. 104. Acts. 4, 5 e 6</p> <p>Páx. 105. Act. 7</p> <p>Páx. 107. Act. 8</p> <p>Páx. 108. Acts. 1, 2 e 3</p> <p>Páx. 109. Acts. 4 e 5</p>	<p>IE</p> <p>IE</p>
<p>B3-3. Comprender as necesidades da planificación financeira e de negocio das empresas ligándoa á previsión da marcha da actividade sectorial e económica nacional.</p>	<p>B3-3.1. Presenta un estudo de viabilidade económico financeiro a medio prazo do proxecto de empresa aplicando condicións reais de produtos financeiros analizados e previsións de vendas segundo un estudo da contorna mediante unha aplicación informática tipo folla de cálculo manexando cocientes financeiros básicos.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Realiza un caso práctico de financiamento para estudar a súa viabilidade económica-financiera. 	<p>Páx. 110. Proxecto</p>	<p>IE</p>

BLOQUE 3. Finanzas (CONTINUACIÓN)

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	INDICADORES DE LOGRO	ACTIVIDADES	COMPETENCIAS
	B3-3.2. Analiza os produtos financeiros máis adecuados de entre as entidades financeiras da contorna para cada tipo de empresa valorando o custo e o risco de cada un deles e seleccionando os máis adecuado para o proxecto de empresa.	<ul style="list-style-type: none"> Estuda os produtos financeiros máis apropiados para empresas da súa contorna ou en casos prácticos. 	<p>Páx. 103. Acts. 2 e 3</p> <p>Páx. 104. Act. 5</p> <p>Páx. 108. Act. 3</p>	IE

OUTROS ELEMENTOS DA PROGRAMACIÓN

	MODELOS METODOLÓGICOS	PRINCIPIOS METODOLÓGICOS	AGRUPAMIENTO
ORIENTACIÓN METODOLÓGICAS	<p>Modelo discursivo/expositivo.</p> <p>Aprendizaxe cooperativa.</p> <p>Traballo por tarefas.</p> <p>Traballo por proxectos.</p> <p>Outros.</p>	<p>Actividade e experimentación.</p> <p>Participación.</p> <p>Motivación.</p> <p>Personalización.</p> <p>Significatividad.</p> <p>Funcionalidade.</p>	<p>Tarefas individuais.</p> <p>Agrupamiento flexible.</p>

	PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN	INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN	SISTEMA DE CUALIFICACIÓN
RECURSOS PARA A AVALIACIÓN	<p>Observación directa do traballo diario.</p> <p>Análise e valoración de tarefas especialmente creadas para a avaliación.</p> <p>Valoración cuantitativa do avance individual (cualificacións).</p> <p>Valoración cualitativa do avance individual (anotacións e puntualizacións).</p> <p>Valoración cuantitativa do avance colectivo.</p> <p>Valoración cualitativa do avance colectivo.</p> <p>Outros.</p>	<p>Observación directa.</p> <p>Avaliación de contidos, probas correspondentes á unidade.</p> <p>Outros documentos gráficos ou textuais.</p> <p>Debates e intervencións.</p> <p>Proxectos persoais ou grupales.</p> <p>Representacións e dramatizacións.</p> <p>Elaboracións multimedia.</p> <p>Outros.</p>	<p>Cualificación cuantitativa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nas probas de avaliación de contidos. Con un valor 50% • Observación directa: Traballo en grupo Traballo individual Presentación dos traballos Exposicións e debates <p style="text-align: center;">Con un valor 50%</p> <p>(VER APARTADO G PROGRAMACION)</p>

CONTIDOS TRANSVERSAIS	Comprensión lectora. <i>A empresa en Internet é...Lánzanos</i> (páxina 111).
	Expresión oral e escrita. Esquema de contidos. Repasa o esencial. Práctica (páxina 108). Amplía. Autoevalúate (páxina 109).
	Comunicación audiovisual. Cadros informativos (páxinas 103 e 105). Figuras explicativas de contido (páxinas 101, 102, 104 e 106).
	O tratamento das tecnoloxías da información e da comunicación. Aquí e agora: <i>A empresa en Internet</i> é: http://www.lanzanos.com (páxina 111). Procura de información a través do TIC sobre contidos da unidade (páxinas 107, 109 e 111).
	Emprendimiento. Calcular os intereses (páxina 103).
	Valores persoais. Proxecto: <i>Necesidade de recursos</i> (páxina 110).

UNIDADE 8. Os impostos

Obxectivos curriculares da Educación Secundaria

- a. Asumir responsablemente os seus deberes, coñecer e exercer os seus dereitos no respecto aos demais, practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre as persoas e grupos, exercitarse no diálogo afianzando os dereitos humanos e a igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes, como valores comúns dunha sociedade plural e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.
- b. Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo como condición necesaria para unha realización eficaz das tarefas da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.
- c. Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar a discriminación das persoas por razón de sexo ou por calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, así como calquera manifestación de violencia contra a muller.
- d. Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións cos demais, así como rexeitar a violencia, os prexuízos de calquera tipo, os comportamentos sexistas e resolver pacificamente os conflitos.
- e. Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información para, con sentido crítico, adquirir novos coñecementos. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.
- f. Concibir o coñecemento científico como un saber integrado, que se estrutura en distintas disciplinas, así como coñecer e aplicar os métodos para identificar os problemas nos diversos campos do coñecemento e da experiencia.
- g. Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza en si mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.
- h. Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua castelá e, si houbela, na lingua cooficial da Comunidade Autónoma, textos e mensaxes complexas, e iniciarse no coñecemento, a lectura e o estudo da literatura.
- i. Comprender e expresarse nunha ou máis linguas estranxeiras de maneira apropiada.
- j. Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura e a historia propias e dos demais, así como o patrimonio artístico e cultural.

k. Coñecer e aceptar o funcionamento do propio corpo e o dos outros, respectar as diferenzas, afianzar os hábitos de coidado e saúde corporais e incorporar a educación física e a práctica do deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social. Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar criticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o

consumo, o coidado dos seres vivos e o medio ambiente, contribuíndo á súa conservación e mellora.

l. Apreciar a creación artística e comprender a linguaxe das distintas manifestacións artísticas, utilizando diversos medios de expresión e representación.

PUNTO DE PARTIDA DA UNIDADE

- **Enfoque da unidade.** Nesta unidade, os alumnos centraranse e traballarán no concernerente aos impostos do emprendedor. Identificarán os impostos básicos que se aplican ás empresas e diferenciarán e describirán os tipos de impostos que inflúen no funcionamento da empresa.

- **O que os alumnos xa coñecen.** Os alumnos traballaron e estudado o que son os recursos financeiros, os produtos de aforro e financiamento básicos e en que consiste o financiamento para emprendedores. Identificaron as fontes de financiamento propias e alleas para o emprendedor. Poden determinar criterios de selección dos principais produtos de aforro e compararon entre financiamento de particulares e financiamento de pemes ou emprendedores.

- **Previsión de dificultades.** É posible que existan dificultades á hora de realizar os cuestionarios que se expoñen en Pásaos á acción e á hora de extraer as súas conclusións no apartado dedicado ao Proxecto.

CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES 4.º ESO	CONTIDOS DA UNIDADE	
<p>BLOQUE 1. AUTONOMÍA PERSOAL, LIDERADO E INNOVACIÓN</p> <ul style="list-style-type: none"> Autonomía e autoconocimiento. A iniciativa emprendedora e o empresario na sociedade. Intereses, aptitudes e motivacións persoais para a carreira profesional. Seguridade Social. Sistema de protección. Emprego e Desemprego. 	<ul style="list-style-type: none"> Os valores e as habilidades da persoa emprendedora. As habilidades persoais. A creatividade e a innovación. A responsabilidade. A autoestima. A aversión ao risco. A tenacidade e o espírito de superación. As habilidades sociais. O liderado. A habilidade negociadora. Aplicación das habilidades sociais e persoais dunha persoa con iniciativa emprendedora en casos prácticos. Motivación por coñecer as habilidades sociais e persoais dunha persoa con iniciativa emprendedora. 	<p>B1-1. Describir as calidades persoais e destrezas asociadas á iniciativa emprendedora analizando os requirimentos dos distintos postos de traballo e actividades empresariais.</p>

CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES 4.º ESO	CONTIDOS DA UNIDADE	
<p>BLOQUE 3. FINANZAS</p> <ul style="list-style-type: none"> Tipos de empresa segundo a súa forma xurídica. A elección da forma xurídica. Os impostos que afectan as empresas. O calendario fiscal. 	<ul style="list-style-type: none"> Os impostos do emprendedor. O Imposto sobre Actividades Económicas. O Imposto sobre o Valor Engadido. O Imposto sobre a Renda das Persoas Físicas. O Imposto sobre Sociedades. Tipos impositivos do Imposto sobre Sociedades. Outros impostos. Uso do calendario fiscal. Interpretación dunha factura. Explicación das diferentes formas xurídicas que pode adoptar unha empresa segundo a esixencia de capital 	<p>B3-1. Describir as diferentes formas xurídicas das empresas relacionando con cada unha delas as responsabilidades legais dos seus propietarios e xestores así como coas esixencias de capital.</p> <p>B3-3. Comprender as necesidades da planificación financeira e de negocio das empresas ligándoa á previsión da marcha da actividade sectorial e económica nacional.</p>

	<p>e as responsabilidades.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Explicación das diferentes obrigacións fiscais ás que ten que facer fronte unha empresa. • Explicación do funcionamento básico dos principais impostos e as súas principais diferenzas. • Valoración da importancia da recadación impositiva no sostemento dun país. • Curiosidade por coñecer que impostos recaen sobre as persoas emprendedoras. 	
--	--	--

BLOQUE 1. Autonomía persoal, liderado e innovación

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	INDICADORES DE LOGRO	ACTIVIDADES	COMPETENCIAS
B1-1. Describir as calidades persoais e destrezas asociadas á iniciativa emprendedora analizando os requirimentos dos distintos postos de traballo e actividades empresariais.	B1-1.1. Identifica as calidades persoais, actitudes, aspiracións e formación propias das persoas con iniciativa emprendedora, describindo a actividade dos empresarios e o seu rol na xeración de traballo e benestar social.	<ul style="list-style-type: none"> • Sinala as habilidades sociais e persoais dunha persoa con iniciativa emprendedora. É capaz de aplicarlas en exercicios prácticos a si mesmo. 	Páx. 123. Iniciativa emprendedora e habilidades emprendedoras	CL SC IE

BLOQUE 3. Finanzas

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	INDICADORES DE LOGRO	ACTIVIDADES	COMPETENCIAS
<p>B3-1. Describir as diferentes formas xurídicas das empresas relacionando con cada unha delas as responsabilidades legais dos seus propietarios e xestores así como coas esixencias de capital.</p>	<p>B3-1.1. Distingue as diferentes formas xurídicas das empresas relacionándoo coas esixencias de capital e responsabilidades que é apropiado para cada tipo.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Explica as diferentes formas xurídicas que pode adoptar unha empresa segundo a esixencia de capital e as responsabilidades. 	<p>Páx. 121. Act. 5</p>	<p>IE</p>
<p>B3-3. Comprender as necesidades da planificación financeira e de negocio das empresas ligándoa á previsión da marcha da actividade sectorial e económica nacional.</p> <p>B2.2. Identificar e organizar a información das distintas áreas da empresa em proxecto aplicando os métodos correspondentes á tramitación documental empresarial</p>	<p>B3-3.3 Identifica as obrigacións fiscais das empresas segundo a actividade sinalando o funcionamento básico de IAE, IVE, IRPF e IS indicando as principais diferenzas entre eles e valorando a achega.</p> <p>B 2.2.1. Manexa como usuarios de nivel básico aplicacións informáticas de control e seguimento de clientes, provedores e outros, aplicando as técnicas básicas de contabilidade, xestión financeira e comercial e administración de persoal para a organización da información da empresa proxectada</p> <p>B2.2.2. Transmite información entre as distintas áreas e clientes da empresa em proxecto recoñecendo e aplicando técnicas de comunicación e negociación e aplicando o tratamento protocolario axeitado mediante medios telemáticos e presenciais</p>	<ul style="list-style-type: none"> Explica as diferentes obrigacións fiscais ás que ten que facer fronte unha empresa. Explica en que consiste o funcionamento básico dos principais impostos e as súas principais diferenzas. 	<p>Páx. 115. Pasa á acción</p> <p>Páx. 116. Exemplo. e acts. 3 e 4</p> <p>Páx. 118. Saber facer e act. 5</p> <p>Páx. 119. Tipos de IVE e acts. 6 e 7</p> <p>Páxs. 120 e 121. Acts. 1, 2 e 3</p> <p>Páx. 121. Act. 4</p> <p>Páx. 122. Os tipos de IVE</p>	<p>IE</p> <p>SC</p> <p>CDI</p> <p>CLL</p>

OUTROS ELEMENTOS DA PROGRAMACIÓN

ORIENTACIÓN METODOLÓGICAS	MODELOS METODOLÓGICOS	PRINCIPIOS METODOLÓGICOS	AGRUPAMIENTO
	<p>Modelo discursivo/expositivo.</p> <p>Aprendizaxe cooperativa.</p> <p>Traballo por tarefas.</p> <p>Traballo por proxectos.</p> <p>Outros.</p>	<p>Actividade e experimentación.</p> <p>Participación.</p> <p>Motivación.</p> <p>Personalización.</p> <p>Significatividad.</p> <p>Funcionalidade.</p>	<p>Tarefas individuais.</p> <p>Agrupamiento flexible.</p>

RECURSOS PARA A AVALIACIÓN	PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN	INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN	SISTEMA DE CUALIFICACIÓN
	<p>Observación directa do traballo diario.</p> <p>Análise e valoración de tarefas especialmente creadas para a avaliación.</p> <p>Valoración cuantitativa do avance individual (cualificacións).</p> <p>Valoración cualitativa do avance individual (anotacións e puntualizacións).</p> <p>Valoración cuantitativa do avance colectivo.</p> <p>Valoración cualitativa do avance colectivo.</p> <p>Outros.</p>	<p>Observación directa.</p> <p>Avaliación de contidos, probas correspondentes á unidade.</p> <p>Outros documentos gráficos ou textuais.</p> <p>Debates e intervencións.</p> <p>Proxectos persoais ou grupales.</p> <p>Representacións e dramatizaciónes.</p> <p>Elaboracións multimedia.</p> <p>Outros.</p>	<p>Cualificación cuantitativa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nas probas de avaliación de contidos. Con un valor 50% • Observación directa: <p>Traballo en grupo</p> <p>Traballo individual</p> <p>Presentación dos traballos</p> <p>Exposicións e debates</p> <p>Con un valor 50%</p> <p>(VER APARTADO G PROGRAMACION)</p>

**CONTIDOS
TRANSVERSAIS**

Comprensión lectora. <i>A empresa en Internet é...Yahoo!</i> (páxina 123).
Expresión oral e escrita. Esquema de contidos. Repasa o esencial. Práctica (páxina 120). Amplía. Autoevalúate (páxina 121).
Comunicación audiovisual. Cadros informativos (páxinas 117 e 118). Figuras explicativas de contido (páxinas 114 e 116).
O tratamento das tecnoloxías da información e da comunicación. Aquí e agora: <i>A empresa en Internet é:</i> http://www.yahoo.com (páxina 123). Procura de información a través do TIC sobre contidos da unidade (páxinas 120, 121 e 122).
Emprendimiento. Usar o calendario fiscal (páxina 103).
Valores persoais. Proxecto: <i>Interpretar unha factura</i> (páxina 122).